

Pedagogisch beleidsplan
LPS-KOM peuteropvang
2018

Inhoud

1. Inleiding	3
1.1 Doelstelling van LPS-KOM	3
1.2 Missie en visie LPS-KOM.....	3
<i>Het kindbeeld</i>	3
1.3 visie peuteropvang	4
1.4 Locaties.....	5
2. Pedagogisch beleid	6
2.1 Pedagogisch beleid peuteropvang	6
2.2 Mentorschap	6
2.3 Emotionele veiligheid/ Wenbeleid	6
2.4 Persoonlijke ontwikkeling van het kind.....	7
2.5 Sociale competenties van het kind.....	8
2.6 Waarden en normen	8
2.7 Volgen van de ontwikkeling van kinderen	8
2.8 Voorschoolse educatie	9
2.9 Piramide:	9
2.10 Ko totaal (Puk op de peuteropvang):	10
2.11 Startblokken:	10
2.12 Doorgaande lijn naar basisonderwijs	10
2.13 VVE-certificatie	11
3. Het pedagogisch klimaat	12
3.1 Basiscommunicatie.....	12
3.2 Pedagogische benadering, het stimuleren van de persoonlijke competentie.....	13
3.3 Straffen en belonen.....	13
3.4 Lichamelijkeheid en seksualiteit.....	14
4. Pedagogische praktijk.....	16
4.1 Het begeleiden van de ontwikkeling van kinderen	16
4.2 Samen spelen	16
4.3 Taal	17
4.4 Ordenen, meten en rekenen	18
4.5 Bewegen	19
4.6 Creatieve ontwikkeling, werken met natuurlijke materialen.....	19
5. Personeel en Groepen.....	21

5.1 Opvang in stamgroepen	21
5.2 Verlaten van de stamgroep	21
5.3 Personeelsbeleid	21
5.4 Samenwerken in een groep.....	21
5.5 Afstemmen en overleg	22
5.6 Coaching medewerkers	23
5.7 Opleidingsplan	23
5.8 Stagiaires	23
5.9 Vrijwilligers	23
6. Veiligheid en gezondheid	25
6.1 Veiligheid en gezondheid	25
6.2 4 ogen principe	25
6.3 Meldcode kindermishandeling.....	25
6.4 Achterwachtregeling	25
6.5 EHBO.....	26
6.6 Accommodatie	26
6.6.1 Inrichting van de groepsruimte	26
6.6.2 Buitenruimte	26
7. Ouderrecht	27
7.1 Contacten met ouders.....	27
7.2 Ouderbetrokkenheid	27
7.3 Ouderparticipatie	28
7.4 Klachten en geschillen	29
8. Dagelijkse praktijk	30
8.1 dagindeling	30
8.2 Eten & Drinken	30
8.3 Verschonen en zindelijk worden	31
8.4 Ontwikkeling stimuleren buiten de peuteropvang	31

1. Inleiding

1.1 Doelstelling van LPS-KOM

LPS-KOM staat voor professionele kinderopvang voor kinderen van 0 tot en met de leeftijd van 13 jaar. LPS-KOM biedt dagopvang, peuteropvang en buitenschoolse opvang aan.

Het bieden van kwalitatief goede kinderopvang vergt een professionele instelling.

LPS-KOM werkt voortdurend aan de handhaving en verbetering van die instelling en streeft op alle gebieden naar kwaliteit. Dit geldt voor alle vormen opvang die zij aanbiedt en geldt zowel voor de locatie waar de kinderen verblijven als voor het personeel.

1.2 Missie en visie LPS-KOM

Het kindbeeld

Ieder kind is uniek, heeft een eigen karakter en eigen mogelijkheden. De manier waarop een kind zich ontplooit en het tempo waarop dit gebeurt, zijn mede afhankelijk van de omgeving van het kind, de mensen en de wereld om hem heen. Om zich te kunnen ontwikkelen, heeft een kind zowel veiligheid als uitdaging nodig. Deze veiligheid zoekt het bij mensen om hem heen: opvoeders, broertjes en zusjes, vriendjes. Het kind wil zich door deze personen geaccepteerd voelen. Ook de letterlijke omgeving (zijn kamer, huis, groepsruimte, kindercentrum) is van belang voor het gevoel van veiligheid. Een kind kan zich pas ontplooiën als het zich veilig en geborgen voelt. Een kind heeft ook een enorme drang om zijn omgeving te onderzoeken, te ervaren en te ontdekken. Soms doet hij dit alleen, maar veel vaker samen met anderen: opvoeders, broertjes, zusjes en vriendjes.

Kinderen zijn van nature ondernemend. Ze zijn ontdekkingsreizigers, die zelf hun leerproces vormgeven. Hiertoe hebben ze ruimte nodig. Kinderen willen invloed uitoefenen op hun omgeving, dingen voor elkaar krijgen. Als dit lukt, ontwikkelen ze zelfvertrouwen en een positief zelfbeeld.

De maatschappelijk/pedagogische positie van kinderopvang

De maatschappelijk/pedagogische opdracht van de kinderopvang vormt samen met die van het gezin, het onderwijs en andere participanten een sluitend systeem van maatschappelijke zorg voor de opvoeding van kinderen. Gezin, onderwijs en kinderopvang moeten allen vanuit hun eigen pedagogische en maatschappelijke opdracht voldoen aan de vier basisbehoeften van kinderen:

- Het bieden van fysieke en emotionele veiligheid.
- Het bieden van mogelijkheden tot het ontwikkelen van persoonlijke competenties.
- Het bieden van mogelijkheden tot het ontwikkelen van sociale competenties.
- Het voorleven van waarden en normen en begeleiding geven bij het zich eigen maken van waarden en normen.

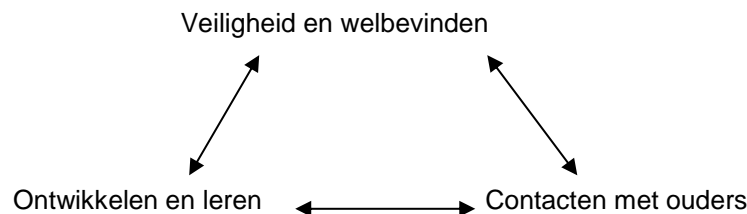
Kinderopvang heeft een taak en functie in het faciliteren en ondersteunen van gezinnen in hun opvoedende taak en het doorbreken van het opvoedingsisollement waarin veel ouders verkeren. Kinderopvang is bij uitstek de plaats waar kinderen leren wie zij zijn (in de context van de groep, leefgemeenschap, samenleving) en zich in vrijheid en in hun eigen tempo kunnen ontwikkelen, waarbij het plezier bovenaan staat. Dit veronderstelt dat de kinderopvang - evenals het gezin en het onderwijs - een plaats is waar kinderen veilige en vertrouwde relaties kunnen aangaan. Onder begeleiding van de pedagogisch medewerkers, leren kinderen spelenderwijs communicatieve en sociale vaardigheden en krijgen kinderen inzicht in de materiële wereld en in de gedeelde geestelijke wereld van gevoelens en gedachten, maatschappelijke en intermenselijke normen en waarden.

1.3 visie peuteropvang

In het pedagogisch beleid van LPS Peuteropvang vindt u de beschrijving van onze werkwijze en een motivatie daarvan. Dit beleid is gebaseerd op het boek 'Pedagogisch kader kindercentra 0-4 jaar' en op de Wet kinderopvang waarin de vier basisdoelen van Professor J.M.A. Riksen – Walraven worden genoemd die uitgangspunt zijn voor het pedagogisch handelen van LPS Peuteropvang. Deze doelen zijn:

- Emotionele veiligheid bieden,
- Stimuleren van het ontwikkelen van de persoonlijke competenties van kinderen,
- De ontwikkeling stimuleren van hun sociale competenties
- Het benoemen van de waarden en normen die nodig zijn om bovenstaande doelen te kunnen bereiken.

Peuters ontwikkelen zich door het observeren en imiteren van hun omgeving, door het zelf ervaren en door gecorrigeerd te worden wanneer hun gedrag gevaar oplevert of niet passend is. Het is belangrijk dat peuters weten binnen welke grenzen zij kunnen handelen. Dat draagt bij aan een gevoel van veilig zijn. Spelenderwijs leert het kind hoe om te gaan met anderen, rekening te houden met leeftijdsgenootjes en leidsters. Het kind ontdekt wat het zelf al kan, leert te luisteren maar ook zich te uiten, probeert problemen op te lossen en verkent de grenzen van zijn eigen kunnen. Om ieder kind alle kans te geven zich te ontwikkelen is het noodzakelijk dat het kind zich prettig, veilig en gewaardeerd voelt. Oftewel, een kind zit lekker in z'n vel en voelt dat hij zichzelf kan zijn. Pas dan zal een kind de omgeving in zich opnemen en op onderzoek uitgaan. Wij hebben de overtuiging dat een peuter dat op eigen tempo en aansluitend bij de eigen belevingswereld moet doen. De leidster volgt het kind in zijn ontwikkeling en sluit daarop aan door de omgeving stimulerend en uitnodigend in te richten. Om die veiligheid te geven is het nodig dat ook de ouders* zich welkom en vertrouwd voelen binnen LPS Peuteropvang en in hun contact met de leidsters. Daarnaast vinden wij het heel belangrijk dat, wat een peuter meekrijgt op de peuteropvang een vervolg krijgt thuis. Als ouders betrokken zijn bij de LPS Peuteropvang kunnen zij gericht ingaan op de ervaringen die de peuter thuis met hen wil delen. Het een kan dus niet zonder het ander. Hieronder vindt u dit zichtbaar gemaakt in een schema.

Door herhaald positief contact ontstaan er relaties en een emotionele band tussen mensen. Jonge peuters gaan zich hechten aan hun leidsters; ze gebruiken hen als veilige basis om hun omgeving te verkennen en zoeken bij hen bescherming en troost. Ook het contact met ouders is van groot belang. Als ouders zich niet welkom voelen op de peuteropvang, kunnen hun peuters dat gevoel overnemen. Door dagelijks vriendelijk, open contact en overleg tussen leidsters en ouders, tussen leidsters met peuters maar ook tussen leidsters onderling ontstaat er wederzijds vertrouwen.

De leidsters hebben oog voor alle signalen van ongenoegen die peuters afgeven. Leidsters hebben een sensitieve houding waardoor peuters zich gehoord voelen en leidsters bieden de peuters ruimte om zelf te kunnen doen wat zij al zelfstandig kunnen. Een kind voelt zich gewaardeerd en gehoord. Vertrouwdheid tussen peuters ontstaat bij jonge peuters door regelmatig samen te spelen. Het is dan ook erg belangrijk dat peuters in een vaste groep spelen. Hiermee bedoelen wij dat de peuters op vaste dagdelen in dezelfde ruimte dezelfde kinderen en dezelfde leidsters treffen. De leidster helpt de peuters in hun contacten met elkaar en om zich veilig te voelen bij elkaar. Er is ruimte voor een rijk scala aan activiteiten, waarbij er een gezonde balans is gecreëerd tussen lichamelijke veiligheid en de behoefte van peuters aan bewegen en exploreren. De binnenruimte is zodanig ingericht dat peuters

veel zelf kunnen pakken en doen. Dit bevordert de zelfstandigheid, maar ook het zelfvertrouwen van het kind. De buitenspeelplaats is een ideale plaats voor het kind om vanuit de veiligheid en geborgenheid die is opgebouwd te experimenteren, te ontdekken en plezier te maken. Er wordt gebruik gemaakt van een dagritme dat aansluit bij de behoefte van de kinderen. Op deze manier wordt er structuur geboden en hebben de peuters houvast.

Dit beleid is niet alleen bedoeld om de werkwijze inzichtelijk te maken voor de ouders maar ook voor de leidsters van de peuteropvang. Van hen wordt verwacht dat zij kennis hebben van dit beleid en het naleven. Daarnaast streven wij na dat leidsters door dit beleid geïnspireerd worden om niet alleen het beste bij de peuters naar boven te halen maar ook bij zichzelf!

Een beleid als dit is onderhevig aan de actualiteit en veranderingen daarmee is het een levend beleidsstuk. Dit pedagogisch beleidsplan wordt elk jaar besproken met de oudercommissie.

1.4 Locaties

LPS Peuteropvang heeft 2018 19 locaties peuteropvang. Alle locaties zijn gevestigd in en bij LPS-basisscholen, 13 locaties in Bergen op Zoom en 6 locaties in Steenberghe.

2. Pedagogisch beleid

2.1 Pedagogisch beleid peuteropvang

Onze pedagogische uitgangspunten zijn afgeleid van de vier opvoedingsdoelen van prof. Dr. J.A.M. Riksen-Walraven.

De vier opvoedingsdoelen (competenties) zijn:

1. Emotionele veiligheid, waaronder wenbeleid

Hieronder verstaan wij de mate waarin het kind zich voldoende veilig en vertrouwd voelt om zich te kunnen ontwikkelen. Wij zorgen dat uw kind zich geborgen voelt. Er wordt zoveel mogelijk met dezelfde vaste pedagogisch medewerkers gewerkt zodat een vertrouwensband kan ontstaan. Het volgen van een vaste dagindeling biedt houvast. Ook hieraan ontleent uw kind een gevoel van veiligheid. Het streven naar geborgenheid vindt u terug in de inrichting van de groepsruimte; deze straalt gezelligheid en warmte uit.

2.2 Mentorschap

Binnen LPS Peuteropvang wordt aan elk kind een mentor toegewezen. Dit wordt schriftelijk vastgelegd. Deze mentor werkt op de groep waar het kind geplaatst is. Ouders wordt tijdens hun intakegesprek verteld wie de mentor van hun kind is.

Inhoud mentorschap;

- Eerste aanspreekpunt voor ouders
- Houden van intakegesprek met ouders
- Houdt ouders op de hoogte van gewenning kind op dagverblijf
- Nodigt de ouders uit na drie maanden na plaatsing voor evaluatiegesprek
- Volgt de ontwikkeling van het kind; door opstellen kwartaalverslagen, observaties
- Houdt 2 keer per jaar oudergesprek
- Draagt zorg voor kinddossier (mentormap)
- Zorgt voor verzamelmap werkstukken kind
- Heeft met ouders eindgesprek bij beëindiging opvang

2.3 Emotionele veiligheid/ Wenbeleid

*Het eerste bezoek voor nieuwe kinderen

Zoals al eerder vermeld, komen ouder en kind de kennismakingsochtend of –middag een kwartier later en blijft de ouder het eerste bezoek samen met de peuter op de groep, zodat er volop gelegenheid is voor de peuter om vanuit een veilige/geborgen situatie de ruimte te onderzoeken, kennis te maken met de leidsters en de andere kinderen. Op deze ochtend of middag is het de bedoeling dat de ouder bij het kind blijft. De leidster stimuleert de ouder het gehele dagdeel te blijven en legt het belang voor de peuter daarin uit.

*Het eerstvolgende bezoek

Nu is het de bedoeling dat de peuter het alleen gaat proberen. De peuter komt een kwartier later zodat de overige ouders al naar huis zijn en het voor de peuter wat rustiger is. Bij binnenkomst stapt de leidster op ouder en kind af. Ze verwelkomen de nieuwkomer in de groep. Het nieuwe kind heeft al een plekje in de groep: de leidsters hebben al een mandje voor het kind klaargezet en er is een eigen kapstokhaakje gereserveerd voor het kind. De leidsters reageren sensitief en responsief op het kind door goed te letten op het (non-verbale) gedrag van het kind. Doordat de leidster laat blijken dat zij het kind begrijpt, voelt het kind zich veilig en geaccepteerd. De leidsters laten het kind de ruimte verkennen. Ook zal de leidster de peuter, passend bij niveau van het kind vertellen wat van hem verwacht wordt door uitleggen van regels, grenzen en rituelen.

De ouder krijgt het eerste kwartier de gelegenheid samen met de peuter een puzzeltje te maken of een andere spelvorm te kiezen. Het is belangrijk van dit moment een ritueel te maken. Als dat ritueel bij ieder bezoek aan de peuteropvang gelijk is, wordt het voor de peuter al snel duidelijk wanneer de ouder afscheid neemt. Duidelijkheid biedt veiligheid! Een weifelende ouder brengt het kind in verwarring.

Veel ouders vinden het moeilijk om hun kind 'uit handen' te geven. Onbewust kunnen zij dit gevoel overbrengen op hun kind, wat het afscheid nemen nog moeilijker maakt. We geven ouders de ruimte om hun gevoelens te uiten, hun zorgen en twijfels uit te spreken. Als het tijd is om afscheid te nemen, zal de leidster samen met de peuter de ouder uitzwaaien. Zij is vanaf dat moment beschikbaar om de peuter op te vangen. Ouders mogen altijd bellen naar de peuteropvang om te vragen hoe het met hun kind gaat. Tijdens de wenperiode voelt niet alleen het kind zich verdrietig, maar ouders ook.

Ieder kind heeft zijn eigen temperament en ieder kind zal dan ook op eigen wijze reageren. Het tonen van respect voor de autonomie van het kind is in de beginfase extra belangrijk. Sommige peuters willen graag bij de leidster op schoot zitten en/of dichtbij hen zijn en andere peuters willen in het begin graag wat meer afstand en zoeken hun eigen plekje op. Er is ruimte voor boosheid en verdriet en er wordt rekening gehouden met de troostbehoefte van een kind. Het kan voor een peuter heel prettig zijn een knuffel of een zogenaamde 'kroel' bij zich te hebben de peuterspeelzaal. Er zijn echter beperkingen als het gaat om de grootte van een knuffel. De leidster overlegt met de ouder welke knuffel/kroel er meegenomen mag worden naar de peuteropvang. Wanneer een kind speelgoed of een knuffel meeneemt naar peuteropvang moet de ouder zich er wel van bewust zijn dat de andere peuters ook met het speelgoed/knuffel spelen. Als dat niet gewenst is, wordt de knuffel/speelgoed op een vaste plaats op de peuteropvang bewaard als de peuter er niet mee speelt.

Op de peuteropvang zijn dagritmekaarten aanwezig. Daarop kan de peuter precies zien wat er die dag te gebeuren staat en ook wat er op het moment zelf aan de hand is en wat daar direct op volgt. Dit helpt de peuter het dagdeel te overzien en te kunnen anticiperen op wat er komen gaat. Vaak wordt het wisselen van activiteit (bijvoorbeeld van vrij spel naar opruimen) tevens ondersteund door een liedje. Het is heel normaal dat het ene kind snel went en een ander kind er soms weken over doet om zich echt op het gemak te voelen.

*Moeite met afscheid nemen.

Mocht het afscheid nemen werkelijk problemen opleveren kan er in overleg met de leidster een afbouwperiode afgesproken worden. De leidster heeft hierin een beslissende stem.

Wanneer een kind echt nog niet kan wennen en nog niet toe is aan de peuteropvang, wordt dat kind op de wachtlijst teruggeplaatst. De leidster spreekt met de ouder af wanneer zij contact opneemt. Het kind wordt dan met voorrang geplaatst.

We kunnen zien dat een kind gewend is als we de volgende gedragingen bij het kind kunnen waarnemen:

- Het kind voelt zich zichtbaar op zijn/haar gemak bij de leidsters van zijn of haar groep: hij laat zich troosten, helpen, eet en drinkt tijdens de kring en er is communicatie tussen leidster en kind
- Het kind speelt met of naast andere kinderen
- Het kind beweegt zich vrij door de ruimte
- Het kind heeft een zeker ritme in de groep gevonden

Na ongeveer een maand is er een evaluatiegesprek met de ouders. Hierin spreken leidsters en ouders elkaar en stemmen op elkaar af waar dat eventueel nodig is.

2.4 Persoonlijke ontwikkeling van het kind

Hieronder verstaan wij de mate waarin het kind in staat is de eigen persoonlijke competenties zoals zelfvertrouwen en zelfstandigheid verder te ontwikkelen.

De kinderen wordt de gelegenheid geboden om te spelen en de wereld om hen te ontdekken. De ruimte waar ze worden opgevangen en het spelmateriaal is uitdagend en nodigt uit om op onderzoek te gaan. Het kind kan zich spelenderwijs ontplooiën. Ieder kind ontwikkelt zich op zijn eigen wijze en in een eigen tempo. De pedagogisch medewerkers houden hierin hun benadering rekening mee. De dingen die een kind al kan worden benadrukt waardoor het kind zelfvertrouwen krijgt en het zich durft te ontwikkelen. De pedagogisch medewerkers sluiten hierop aan door ervaringen te bieden die passen bij het kind en die verrijkend zijn. Op deze manier bieden wij het kind de kans om zich samen met andere kinderen optimaal te ontplooiën.

2.5 Sociale competenties van het kind

Hieronder wordt verstaan de vaardigheden van het kind om in een groep te kunnen functioneren. In een vertrouwde omgeving ontwikkelen kinderen gevoelens van verbondenheid en sociale verantwoordelijkheid. Hierdoor durven kinderen initiatieven te nemen om contact te leggen met andere kinderen. Wij beschouwen een kind niet alleen als een uniek persoon met recht op individuele aandacht, maar ook als onderdeel van de groep dat regelmatig de aandacht moet delen. Wij bieden kinderen de kans zich sociaal te ontwikkelen en samen met andere kinderen op te groeien. Daarom stimuleren we de kinderen om samen te spelen en daarbij rekening te houden met elkaar.

2.6 Waarden en normen

Met waarden en normen bedoelen wij de wijze waarop wij met elkaar omgaan.

Wij vinden het belangrijk dat kinderen zich waarden en normen eigen kunnen maken. Het handelen is gericht op respect voor elkaar. Een kind leert afspraken maken en nakomen. Kinderen moeten hun conflicten zoveel mogelijk zelf oplossen. Bij een conflict wordt door de pedagogisch medewerker actief geluisterd, het probleem verwoord en de gevoelens besproken. Hierbij wordt het kind geconfronteerd met de gevolgen van zijn handelen.

Wij leren het kind spelenderwijs respect te tonen voor andere ideeën, gevoelens, culturen en levensovertuigingen.

2.7 Volgen van de ontwikkeling van kinderen

- Observeren en plannen

Om de ontwikkeling van peuters goed te volgen is het nodig peuters regelmatig te observeren. LPS Peuteropvang verwacht van haar leidsters dat zij van ieder kind op ieder moment een goed beeld hebben.

Er vindt een 'eerste indruk' observatie plaats als het kind ongeveer een maand de peuteropvang bezoekt. Daarna observeert de leidster het kind. Wij proberen te observeren met een observatiemethode die aansluit bij de basisschool om zo de doorgaande ontwikkelingslijn zo optimaal mogelijk te borgen. Enkele observatiemethoden die wij gebruiken zijn, Kijk en Pro-rato. Naar aanleiding van de observatie zal de leidster daar waar nodig een handelingsplan opstellen om de peuters gericht te stimuleren in hun ontwikkeling.

- Signaleren bijzonderheden in ontwikkeling van peuters

Het kan voorkomen dat de ontwikkeling van peuters om wat voor reden dan ook niet verloopt volgens de verwachting. Soms lost zich dat vanzelf op, ieder kind heeft een eigen tempo. Echter wanneer de leidster het vermoeden heeft dat de ontwikkeling van een kind mogelijk zorgelijk kan zijn, zal zij geruggesteund door de leidinggevende, in overleg met de ouders een meer gerichte observatie uitvoeren. (Pedagogisch Didactische Observatie) Wanneer de observatie afgerond is wordt dit met de ouders besproken en naar de leidinggevende teruggekoppeld. Indien nodig en na overleg met leidinggevende en met toestemming van ouders kan er hulp van externe instanties ingeroepen

worden. Indien er externe zorg nodig is, worden de ouders door onze medewerker ondersteund bij de aanmelding.

Het peuterdossier is aanwezig op de peuteropvang en alleen leidsters in dienst van LPS Peuteropvang hebben toegang tot dit dossier. Leidsters kunnen wel na mondelinge toestemming van de ouders het dossier intern bespreken met leidinggevenden.

Alle gegevens verkregen uit bovenstaande observaties worden met de ouders besproken. Dit dossier is altijd inzichtelijk voor ouders. Ouders geven expliciete mondelinge toestemming om het dossier te tonen en/of te bespreken met derden, bijvoorbeeld Thuiszorg.

Bovenstaande is terug te vinden in het privacy protocol van LPS Peuteropvang. Dit protocol is terug te vinden in het handboek.

- Samenwerking met Thuiszorg en andere zorg gerichte organisaties

Tijdens een schooljaar hebben de leidsters 4 maal per jaar structureel overleg met de wijkverpleegkundige van de Thuiszorg. Zij kunnen bij elkaar terecht voor advies en informatie. De Thuiszorg speelt tevens een belangrijke rol in het doorverwijzen van peuters die nog geen peuteropvang bezoeken en ook nog niet naar kinderopvang gaan maar wel wat ondersteuning kunnen gebruiken op 1 of meerdere ontwikkelingsgebieden. Alle gesprekken over specifieke peuters vinden uitsluitend plaats wanneer ouders daar (schriftelijk) toestemming voor hebben gegeven. Zie hiervoor het privacy protocol.

Wanneer uit observaties blijkt dat er vragen zijn met betrekking tot de ontwikkeling van een kind kan het gebeuren dat er contact gezocht wordt met organisaties als Integrale Vroeghulp of bijvoorbeeld Auris. Ook dit zal altijd vooraf gegaan worden door een traject waar de ouders bij iedere stap betrokken worden en niets zonder hun toestemming plaats vindt.

2.8 Voorschoolse educatie

- Steunen en stimuleren van de ontwikkeling door methoden VVE.

LPS Peuteropvang werkt met een erkende methode Voor en Vroegschoolse educatie (VVE). Deze methode van werken is ontwikkeld met als doel jonge peuters te stimuleren in hun ontwikkeling zodat zij zo goed mogelijk kunnen starten in het basisonderwijs waarbij basisonderwijs aansluit op de ontwikkeling van het kind doordat er een warme overdracht is voor alle kinderen. Waren in oorsprong deze programma's primair gericht op het stimuleren van de taalontwikkeling, nu komen alle ontwikkelingsgebieden aan bod. De keuze van LPS Peuteropvang om methodisch te werken is gebaseerd op het feit dat juist al die ontwikkelingsgebieden van jonge peuters aandacht behoeven. Ieder kind is gebaat bij een peuteropvang of kinderopvang die werkt met een methode VVE. Het ene kind zal er meer uithalen dan het ander, het ene kind heeft meer behoefte aan het stimuleren van de taalontwikkeling, een ander kind heeft een steuntje in de rug nodig waar het gaat om sociale ontwikkeling en weer een ander leert zich creatief steeds beter uiten. Hieronder staan de methoden summier beschreven.

2.9 Piramide:

Piramide is een gestructureerde methode die zich aan de hand van thema's in een vaste volgorde, richt op o.a. het leggen van een basis voor Nederlandse taalvaardigheid zodat de peuters een zo goed mogelijke start maken op de basisschool. De nadruk ligt hierbij vooral op de mondelinge taalvaardigheden: spreken en luisteren en op de uitbreiding van de woordenschat. Daarnaast besteedt Piramide aandacht aan de ontwikkeling van sociaal emotionele en communicatieve vaardigheden en aan de beginnende rekenontwikkeling. Wanneer de peuters naar de basisschool gaan wordt verder gegaan met dezelfde methode. In de twee jaar dat de peuters de peuteropvang bezoeken gaan zij met regelmaat op bezoek op de basisschool en komen de kleuters ook wel eens op visite in de peutergroep. Peuters raken op die wijze al vertrouwd met de basisschool waardoor de overgang soepel verloopt.

De methode Piramide is een totaalprogramma (dat wil zeggen dat alle ontwikkelingsgebieden aan bod komen) dat doorloopt tot groep 4 van de basisschool. De activiteiten vinden zowel in kleine als grote groepen plaats. Het werken met Piramide doet een beroep op actieve betrokkenheid van het kind en heeft een rijk taalaanbod om ook taalvaardige peuters te blijven stimuleren. Het programma richt zich op het uitlokken van interactie tussen leidster en peuters en peuters onderling. De rol van de leidster wisselt ook hier van sturend naar meer begeleidend.

2.10 Ko totaal (Puk op de peuteropvang):

Ko totaal is een methode die zich aan de hand van thema's richt op het leggen van een basis voor Nederlandse taalvaardigheid zodat de peuters een zo goed mogelijke start maken op de basisschool. De nadruk ligt hierbij vooral op de mondelinge taalvaardigheden: spreken en luisteren en op de uitbreiding van de woordenschat. Daarnaast besteedt Ko totaal aandacht aan de ontwikkeling van sociaal emotioneel en communicatieve vaardigheden en aan de beginnende rekenontwikkeling. Puk is een pop die de peuters helpt zich veilig en vertrouwd te voelen. Peuters zijn eerder geneigd zich te uiten tegenover een pop dan een volwassene. Wanneer de peuters naar de basisschool gaan komen zij in de klas bij Ko, de grote vriend van Puk. In de twee jaar dat de peuters de peuteropvang bezoeken gaan zij met regelmaat op bezoek bij Ko en Ko komt ook wel eens langs met zijn klasgenoten in de peutergroep. Peuters raken op die wijze al vertrouwd met de basisschool waardoor de overgang soepel verloopt.

De methode Puk & Ko is een totaalprogramma dat doorloopt tot groep 4 van de basisschool. De activiteiten vinden zowel in kleine als grote groepen plaats. Het werken met Puk doet een beroep op actieve betrokkenheid van het kind en heeft een rijk taalaanbod om ook taalvaardige peuters te blijven stimuleren. Het programma richt zich op het uitlokken van interactie tussen leidster en peuters en peuters onderling. De rol van de leidster wisselt ook hier van sturend naar meer begeleidend.

2.11 Startblokken:

Zoals op alle peuteropvanglocaties bezoeken 16 peuters gedurende het dagdeel de peuteropvang onder begeleiding van twee gediplomeerde en Startblokken gecertificeerde leidsters soms bijgestaan door een vaste vrijwilligster of een stagiaire.

Het stimuleren van de ontwikkeling vindt op de peuteropvang, werkend met de methode 'Startblokken van de basisontwikkeling' voornamelijk plaats door het meespelen van de leidster. De leidster is degene die de ontwikkeling van de peuters nauwgezet in het oog houdt en met ieder kind tracht te werken naar de zone van de naaste ontwikkeling. Anders gezegd, zij brengt het kind op dat niveau waar het kind met ondersteuning wel maar zonder ondersteuning nog niet kan functioneren. Er wordt binnen de methode Startblokken sterk uitgegaan van de intrinsieke motivatie van het kind en het initiatief van het kind. De leidster gaat altijd te rade bij de kinderen: wat vinden ze leuk; wat doen ze graag; wat kunnen en weten ze al; wat vinden ze interessant? Deze inbreng van de peuters neemt zij mee in het programma! Het is belangrijk dat peuters emotioneel vrij zijn; nieuwsgierig zijn en zelfvertrouwen hebben. Dit zijn de basis bouwstenen voor een kind om te kunnen ontwikkelen.

2.12 Doorgaande lijn naar basisonderwijs

Het peuterdossier wordt, wanneer de peuter 4 jaar wordt, wanneer hier toestemming van ouders voor gegeven is, doorgegeven aan de basisschool. Peuterleidsters maken een afspraak met de kleuterleerkracht en dragen het dossier aan hen over. Dit is passend bij de doorgaande lijn en de voorbereiding op het basisonderwijs. Net zoals er binnen het basisonderwijs een overdracht plaatsvindt van de kleutergroep naar groep 3 en vervolgens naar groep 4, vindt er een overdracht plaats van de peutergroep naar de kleutergroep. Ouders tekenen voor toestemming bij inschrijving en worden tijdens het laatste 10 minuten gesprek mondeling om bevestiging van die toestemming

gevraagd. Op die manier kan de kleuterleerkracht naadloos aansluiten op datgene wat de peuter op de peuteropvang is gestart.

2.13 VVE-certificatie

Alle leidsters van LPS-Peuteropvang zijn geschoold als beroepskracht Voor -en vroegschoolse educatie. Dit betekent dat zij allen een volwaardige VVE-training van 12 dagdelen volgen of hebben gevolgd. Ook beheersen zij allen ten minste het taalniveau 3F op de onderdelen Mondelinge Taalvaardigheden en lezen.

Elk jaar maakt LPS-Peuteropvang een opleidingsplan waarin beschreven wordt hoe de kennis en vaardigheden op het gebied van VVE wordt onderhouden.

3. Het pedagogisch klimaat

Alle peuters zijn welkom bij LPS Peuteropvang ongeacht huidskleur, religie, afkomst, cultuur en gezinssamenstelling. Binnen de ruime mogelijkheden van LPS Peuteropvang zijn peuters met een verstandelijke en/of fysieke beperking welkom.

Elkaar hierin respecteren is een waarde waar we veel belang aan hechten en dat willen we naar de peuters en hun ouders toe ook duidelijk laten merken. We staan het absoluut niet toe dat leidsters negatieve uitlatingen doen over bepaalde groepen in de samenleving! Peuters zijn van nature nieuwsgierig en vinden niet zo snel iets vreemd. Daardoor zijn zij minder snel geneigd te oordelen. Het is aan leidsters om heel natuurlijk met verschillen om te gaan zodat peuters hun vertrouwde met anderen vast blijven houden.

We leggen peuters ook geen typische mannen- of vrouwenrol op. Er is geen onderscheid tussen jongens- en meisjesspeelgoed; alle peuters hebben daarin een vrije keuze. Zowel jongens als meisjes worden betrokken bij huishoudelijke karweitjes en overige klussen. Jongens hoeven niet stoer te zijn en mogen best huilen als ze verdrietig zijn, evenals meisjes.

3.1 Basiscommunicatie

Er zijn 5 aspecten binnen de communicatie die van belang zijn om peuters te laten blijken dat ze welkom zijn en als persoon gewaardeerd worden en dat ze kunnen rekenen op de leidsters.

* Sensitieve responsiviteit

Leidsters hebben individuele aandacht voor alle kinderen. Ze luisteren naar de peuters en gaan in gesprek. Ze laten merken dat ze het kind gezien hebben en waarderen, rekening houden met het kind en helpen als dat nodig is.

* Respect voor de autonomie van het kind

Leidsters geven peuters de gelegenheid om zelf oplossingen te vinden en keuzes te maken. Een kind is vanaf de geboorte in staat om te communiceren en gericht op contacten en relaties. Het is belangrijk dat de leidsters de initiatieven volgen van het kind en veel ruimte bieden voor autonomie daarbij uitgaand van de mogelijkheden die passen bij de ontwikkeling van de peuter.

* Praten, uitleggen en luisteren

Jonge peuters beschikken over een rijk scala aan non-verbale middelen. Ze communiceren met gebaren, gezicht uitdrukkingen en geluid. Toch is de gesproken taal vanaf het allereerste begin ook een belangrijk communicatiemiddel. Peuters begrijpen meer dan ze zelf kunnen zeggen. Door communicatie met taal leren peuters de wereld beter begrijpen. Het is dan ook belangrijk dat leidsters vertellen aan een kind wat er gebeurt of wat ze gaan doen en te zorgen dat peuters de gelegenheid krijgen om te reageren. Op die manier kunnen peuters zich een beeld vormen van wat zij kunnen verwachten en wat er van hen verwacht wordt. Daarnaast is het voor het gevoel van eigenwaarde belangrijk dat leidsters peuters niet uit hun spel halen of een andere activiteit afbreken zonder dit van tevoren aan te kondigen zodat de peuter zich kan voorbereiden op wat gaat komen en de ruimte krijgt het spel af te ronden. Respect voor autonomie en eigenheid laat zich ook zien door een peuter niet plots de neus afpoetsen of de peuter uit de stoel te pakken om een luier te verschonen maar ze zelf te laten doen wat ze zelf kunnen en aan te kondigen wat je gaat doen wanneer een peuter het nog niet zelf kan.

* Structuur en rituelen

De leidsters geven sturing en stellen grenzen. De grenzen zijn gebaseerd op veiligheid voor de individuele peuter en veiligheid voor de groep. Leidsters geven opbouwende gedragsaanwijzingen en zorgen door rituelen en goed voorbeeldgedrag dat peuters weten waar ze aan toe zijn en wat ze kunnen verwachten. Peuters kunnen nog niet klok kijken en het dagritme/ structuur biedt hen de kans vooruit te kijken en te anticiperen op wat komen gaat. Daarnaast helpen de rituelen en positieve aandacht voor alle peuters de leidsters bij het stimuleren van verbondenheid en een 'wij-gevoel' in de groep.

3.2 Pedagogische benadering, het stimuleren van de persoonlijke competentie

Op de peuteropvang worden de peuters benaderd vanuit een positieve houding. Het is de peuters duidelijk waar de grenzen liggen, deze worden keer op keer herhaald en uitgelegd. Het is aan de leidster om de grenzen duidelijk aan te geven en regels toe te passen om de omgeving overzichtelijk en veilig te houden.

Regels worden spelenderwijs toegepast, er wordt rekening gehouden met het ontwikkelingsniveau van het kind. Een leidster moet de hele dag door een inschatting maken van wat ze kan verwachten van de kinderen. De leidster gebruikt non-directieve instructie passend bij de positieve benadering. Dat wil zeggen dat de leidster niet één mogelijkheid aangeeft waarop het kind moet handelen, maar verschillende oplossingen aandraagt en ideeën aanreikt waarop het kind kan handelen. Ook wordt het kind gestimuleerd om zelf oplossingen aan te dragen. Op deze manier leert het kind dat er vaak verschillende oplossingen zijn voor een bepaald probleem en dat het ook zelf keuzes kan maken daarin. Dat vergroot de persoonlijke competentie, de zelfredzaamheid, het gevoel van eigenwaarde en zelfvertrouwen.

Het is een kunst om ieder individu in de groep uit de verf te laten komen, waardoor het zich gewaardeerd en zelfverzekerd voelt. Als leidster is het belangrijk goed te observeren wat een kind graag doet, welke rol het in de groep heeft en wat het goed kan.

Het ene kind wordt gewaardeerd, omdat het de leidster altijd zo goed kan helpen bij het opruimen. Het andere kind wordt gewaardeerd omdat het zo goed kan klimmen. Weer een ander kind omdat het al zelf z'n jas aan kan trekken, omdat het andere kindjes zo goed kan troosten, omdat het zo mooi kan kleuren of zo hard kan rennen. Door deze dingen te benadrukken voelen peuters zich waardevol en bovendien stimuleert het andere peutersom net zo goed te helpen, te kleuren of hard te rennen als het andere kind. Peuters stimuleren elkaar op deze manier in het ontwikkelen van hun competentie, omdat ze allemaal graag gewaardeerd worden. Als ze zien dat het ene kind voor een specifieke eigenschap wordt gewaardeerd, dan willen zij dat zelf meestal ook.

Soms kunnen peuters meer dan de leidster verwacht: zelf eten, klimmen e.d. Soms kunnen peuters minder dan de leidster verwacht: ieder kind ontwikkelt zich in eigen tempo. Een jong kind is bijvoorbeeld nog egocentrisch en kan moeilijk wachten. Bovendien heeft het jonge kind ook nog geen begrip van tijd en kan zich nog moeilijk te verplaatsen in anderen. Het is dus logisch dat peuters iets afpakken van een ander kind, omdat ze het graag willen hebben. Zij beseffen nog niet dat een ander kind daar verdrietig van wordt. Kleine peuters handelen puur vanuit het lustprincipe. Wat zij willen hebben, zullen zij willen bemachtigen en liefst direct.

Jonge peuters kunnen ook verkeerde keuzes maken. Hun vermogen in te schatten waar hun eigen grenzen liggen is nog niet groot. Dat is ook goed omdat zij op die manier niet gehinderd worden in hun ontwikkeling door eventuele remmende factoren zoals angst en onzekerheid. Echter, ze moeten daardoor wel soms tegen zichzelf beschermd worden.

Door hun deelname aan het groepsproces leren peuters spelenderwijs en beetje bij beetje dat zij rekening moeten houden met elkaar, dat zij anderen pijn of verdriet kunnen doen, maar ook kunnen troosten en opvrolijken, dat ze op hun beurt moeten wachten, elkaar uit moeten laten praten, samen moeten delen en spelen en dat ze respect moeten hebben voor elkaar.

Ook als het gaat om regels en rituelen zal de leidster een evenwicht trachten te vinden tussen de individuele behoefte van het kind en het groepsbelang.

3.3 Straffen en belonen

Oudere peuters en volwassenen hebben over het algemeen de drang om erbij te willen horen. Zij willen zich identificeren met een bepaalde groep en zullen zich dus conformeren aan de regels, waarden en normen die in deze groep gelden. Maar het kan wel duren tot ze tien of twaalf jaar zijn voordat dat proces is afgerond. Opvoeders spelen hierbij een belangrijke rol. Door het gedrag van het kind constant bij te sturen, peuters te begeleiden bij hun deelname aan het groepsproces en door zelf het gewenste gedrag constant en consequent voor te leven, leveren zij hun bijdrage.

De volgende handelingen door leidsters zijn absoluut uit den boze: pedagogische tik, een kind voor gek zetten/vernederen, hard schreeuwen tegen een kind, het kind zelf negeren/afkeuren i.p.v. het gedrag van het kind, een kind in de hoek zetten of met het gezicht naar de muur keren.

De leidsters gaan ervan uit dat het belonen van goed gedrag meer effect heeft dan het bestraffen van ongewenst gedrag. Afhankelijk van de situatie en het kind gebruikt de leidster hierbij ook pedagogische technieken zoals het kind afleiden van de negatieve situatie, het gebruik van humor, het sluiten van een compromis of het doen van een beroep op het inlevingsvermogen van het kind.

Leidsters proberen altijd een positieve draai aan de negatieve situatie te geven.

Toch is het soms, b.v. bij agressief gedrag, onvermijdelijk in te grijpen. Dat ingrijpen, zal bestaan uit het uitleggen wat het ongewenste gedrag inhoudt, zodat het kind begrijpt waarom er ingegrepen wordt, gevolgd door een kort moment het onderbreken van het spel en interactie met de andere kinderen. (b.v. door het kind een tijdje op een leidsterstoel te laten zitten.) Zij stelt het gewenste gedrag tegenover het ongewenste gedrag. De leidster zal het kind erop wijzen dat het gedrag ongewenst is, niet het kind zelf!

De leidster die het kind bestraft heeft, gaat zelf na een tijdje (afhankelijk van de leeftijd van het kind) naar het kind toe en checkt of het kind begrepen heeft waarom het bestraft is. Het kind krijgt de gelegenheid om het goed te maken door alsnog de afspraak na te komen. Peuters worden nooit verplicht sorry te zeggen maar worden er wel op gewezen dat dit een mogelijke manier is om het "goed" te maken. Zo leren zij sociale vaardigheden die ze nodig hebben in hun omgang met de omgeving.

Als iets dergelijks heeft plaatsgevonden wordt bij het halen de ouder altijd op de hoogte gesteld. Dit is NIET omdat de leidster tot doel heeft, dat het kind hier thuis nogmaals op aangesproken wordt, maar om de communicatie tussen ouder en kind makkelijker te maken. Als het kind wil vertellen wat er gebeurd is lukt dat wellicht beter als de ouder via de leidster al op de hoogte is gebracht.

Tijdens een conflict met een kind is er slechts één leidster die met dat betreffende kind bezig is op dat moment. Andere leidsters mengen zich daar niet in, tenzij daar expliciet om gevraagd wordt. Ook als een leidster een groep binnenkomt waar een kind huult, zal zij eerst informeren waarom dat kind huult voordat ze eventueel gaat troosten.

Leidsters mogen elkaar niet "overrulen". Leidsters moeten één lijn trekken naar de peuters toe. Als iets van de ene leidsters niet mag, dan mag het van de andere leidster ook niet. En als iets van de ene leidster niet hoeft, dan hoeft het van de ander ook niet. De eerste beslissing die m.b.t. een kind door een leidster wordt genomen is dus bindend. Een leidster die het niet met een beslissing eens is mag dat kenbaar maken aan de andere leidsters op een moment dat er geen peuters in de buurt zijn. De leidster die in eerste instantie de beslissing heeft genomen, kan dan zelf op haar beslissing terugkomen of besluiten om het zo te laten. In het laatste geval dient de andere leidster zich bij die beslissing neer te leggen.

Meningsverschillen tussen leidsters of onenigheden worden niet in de groep in het bijzijn van de peuters besproken. We vinden het wél heel belangrijk dat hierover gepraat wordt, maar dat moet gebeuren wanneer de peuters niet meer op de groep zijn.

Leidsters nemen beslissingen die in het belang van de peuters zijn en laten zich daarin niet leiden door hun eigen belang.

3.4 Lichamelijkeheid en seksualiteit

Wij hebben er geen problemen mee als peuters elkaar bloot zien in natuurlijke situaties zoals bij het verschonen of naar het toilet gaan. Als ouders of peuters hier zelf problemen mee hebben dan houden we daar rekening mee. We laten peuters elkaars geslachtsdelen niet aanraken.

We laten peuters 's zomers niet bloot over het speelterrein lopen. Peuters hebben minstens een luier of onderbroek aan. We vinden het prima als peuters met elkaar kroelen of elkaar kusjes geven.

Dokterje spelen is geen probleem, zolang dokter en patiënt elkaars grenzen respecteren. De leidsters zijn er om deze grenzen te bewaken en om gevaarlijke situaties te voorkomen, bijvoorbeeld als

peuters elkaar willen temperaturen met een potlood of ander voorwerp. We hebben ook afgesproken dat er geen kleren worden uitgetrokken.

We praten open over de verschillen tussen jongens en meisjes en hun geslachtsdelen. Peuters hebben vaak zelf een benaming voor de geslachtsdelen en daar vinden we niets gekks aan.

We laten peuters niet met de hand in de broek aan piemel of plasser friemelen. We zeggen dat dit niet netjes is, evenals bijvoorbeeld neuspeuteren. Tijdens het verschonen komt het ook voor dat peuters aan hun piemel of plasser zitten. Dit is iets wat veel peuters doen en we besteden daar verder geen aandacht aan.

Soms willen peuters bij leidsters aan billen, borsten of (zwangere) buik voelen. Het voelen aan billen en borsten laten we niet toe. In het geval van een zwangere buik bepaalt de leidster zelf of zij dat wel of niet toestaat.

4. Pedagogische praktijk

4.1 Het begeleiden van de ontwikkeling van kinderen

LPS-Peuteropvang gaat uit van het Pedagogisch Kader kindercentra 0 - 4 jaar. De opvoeding is gericht op alle aspecten van de ontwikkeling, op de emotionele, sociale, cognitieve, creatieve, motorische en morele ontwikkeling van het jonge kind.

4.2 Samen spelen

Tijdens het vrije spel hebben de peuters volop de gelegenheid samen te spelen. Dat gebeurt in een veilige en stimulerende omgeving zoals hiervoor al is beschreven. Zo jong als ze zijn tonen peuters grote belangstelling voor andere kinderen. Peuters maken plezier met elkaar, maar kunnen zich ook aan elkaar storen. Ze leren met elkaar en met steun van de leidster basale sociale vaardigheden. De leidster heeft een voorbeeldfunctie en een sturende rol. De leidster laat de peuters zien hoe je goed kunt communiceren, hoe je goed kunt samenwerken, hoe je conflicten kunt oplossen en hoe je anderen kunt helpen. In het begin hebben peuters bijvoorbeeld nog veel hulp nodig bij het oplossen van conflicten, omdat een conflict anders uit de hand loopt. Wanneer de leidster vaak genoeg heeft geholpen leren peuters zelf oplossingen te bedenken die voor beide partijen bevredigend zijn. Wanneer twee peuters bijvoorbeeld ruzie hebben om een fietsje, is het heel gemakkelijk om het fietsje weg te pakken, zodat daar geen ruzie meer over kan ontstaan. Voor de twee peuters is het echter geen goede oplossing, want ze kunnen allebei niet meer fietsen en bovendien leren ze er niets van. Het is dan veel beter om de peuters tot een compromis te laten komen; bijvoorbeeld om de beurt een rondje fietsen of de ander de fiets gunnen en zelf op de tractor gaan.

Er moet een natuurlijke gezag relatie zijn tussen leidster en kinderen. Peuters moeten vertrouwen hebben in de leidster, zich gerespecteerd voelen en zich waardevol voelen. Zij moeten voelen dat de leidster het beste met hen voor heeft en daar ook naar handelt. Vanuit deze relatie zullen peuters de dingen doen die door de leidster van hen gevraagd worden, omdat zij het fijn vinden om daarvoor gewaardeerd te worden en ook omdat ze het fijn vinden om de leidster te plezieren. (waardering terug te geven).

Natuurlijk zijn er ook regels waar peuters zich aan moeten houden. Peuters zullen steeds de grenzen opzoeken en daar overheen proberen te gaan. Niet omdat peuters van nature 'stout' zijn, maar van nature nieuwsgierig. Die nieuwsgierigheid hebben ze hard nodig om te kunnen ontwikkelen. Daarom gedragen peuters zich niet altijd even voorbeeldig, zij onderzoeken dingen op hun eigen tempo, dit past niet altijd bij wat mogelijk, veilig en gewenst is. Het lukt de leidster niet altijd om dit een positieve draai te geven, peuters kunnen vasthoudend zijn. Onder het kopje straffen en belonen is beschreven hoe leidsters handelen in zo'n situatie.

Fantasiespel is heel belangrijk voor het aanleren van sociaal competent gedrag. Vooral bij de peuters kan het fantasiespel al echt vorm en inhoud krijgen. Het indelen van de ruimte in hoeken waar ook fantasiespel aan bod komt is dus heel belangrijk. Denk bijvoorbeeld aan de vaardigheden die peuters opdoen bij het winkeltje spelen of in de huishoek vadertje en moedertje spelen zich verkleden in de verkleedhoek als dokter of politieagent. Maar ook in een bouwhoek waar blokken omgetoverd worden tot mobiele telefoons en auto's kunnen vliegen (niet gooien) en waar huizen worden gebouwd zo hoog als je maar kunt. Daar hebben peuters elkaar nodig om het spel te kunnen uitbouwen. Leidsters hebben juist op deze momenten de gelegenheid het spel te verrijken door mee te gaan in het spel en heel voorzichtig, zonder de fantasie van het kind te verstoren, ideeën te opperen die het spel op een hoger niveau brengen.

Een groep bestaat natuurlijk uit heel veel verschillende kinderen. Je hebt drukke kinderen, rustige kinderen, meisjes, jongens enz. In de groep leren de peutersom rekening te houden met elkaar en elkaars eigenschappen. We stimuleren de oudere peuters om de jongere peuters te helpen. De peuters weten precies welk jasje, welke schoenen, welke tut of welke kroel bij welk kind hoort. Is een kind bijvoorbeeld een kroel kwijt, dan komt een ander kind daar mee aangelopen om het vervolgens aan het juiste kind terug te geven. Leidsters bevorderen dit door complimentjes te geven.

Zoals al eerder gezegd zijn er meerdere momenten op een dag waarop peutersop hun beurt moeten wachten, moeten delen en moeten samenwerken. Natuurlijk moeten we hier wel steeds rekening blijven houden met de leeftijd van de kinderen. Het naast elkaar spelen gaat over in het samen spelen, de peuters leren zich verplaatsen in de gedachten en gevoelens van een ander en kunnen wat beter hun eigen belang opzij zetten.

In het dagprogramma wordt vrij spel afgewisseld met groepsactiviteiten. Tijdens het vrije spel kunnen de peuters ook individueel bezig kunnen zijn. De groepsactiviteiten zijn soms met de hele groep, maar wordt er gespeeld in kleine groepjes. De samenstelling van deze kleine groepjes is steeds anders, waardoor de peuters leren omgaan met verschillende kinderen. De leidsters letten erop dat de samenstelling van die kleine groepen zo is dat peuters elkaar aanvullen. Dus een snel en taalvaardig kind en een heel bescheiden kind worden niet steeds bij elkaar gezet, zodat het bescheiden kind ook aan bod kan komen. Op andere momenten wordt er juist voor gekozen om deze wel samen te brengen om op die manier het taalvaardige kind te helpen leren op haar of zijn beurt te wachten. Sommige groepsactiviteiten zijn gericht op het gezamenlijk werken aan een bepaald einddoel, bijvoorbeeld met z'n allen vloerpuzzel maken. Deze activiteiten bevorderen de saamhorigheid en de sociale ontwikkeling. Andere activiteiten hebben een competitief element in zich bijvoorbeeld samen een ontwikkelingsspel (Lotto/Memory) doen. Hiermee oefenen peuters niet alleen hun verstandelijke competentie maar ook hun sociale vaardigheden, namelijk dat ze kunnen winnen of verliezen. Er zijn ook activiteiten waarbij het gezamenlijk ervaren van plezier voorop staat, zoals bij kringspelletjes. Bij al deze activiteiten moeten peuters ook rekening houden met elkaars sterke en zwakke punten, met elkaars interesses. Daarnaast ervaren zij plezier in samen zijn samen dingen doen, erbij horen. Het samenspel biedt tal van mogelijkheden tot praten, taal gebruiken en uiting geven aan emoties.

4.3 Taal

De communicatie tussen leidsters en peuters is de basis van hun relatie. Jonge peuters communiceren met hun hele lichaam. Het is belangrijk dat leidsters oog hebben voor alle manieren waarop peuters zich kunnen uiten. Een vragende blik, een agressieve handeling, stil teruggetrokken gedrag het is allemaal communicatie zonder woorden. Peuters voelen zich gehoord en gewaardeerd wanneer leidsters ook ingaan op interactie zonder woorden! Zo voelt een kind zich veilig en geborgen! Maar taal wordt al snel een belangrijk communicatiemiddel. Taal geeft houvast om de wereld te verkennen: door de taal leren peuters betekenis te geven en na te denken. De leidster kan met taal een hele wereld openen en delen met de kinderen. Het is belangrijk dat peuters alle gelegenheid krijgen om zich talig te uiten. Daarom stimuleren de leidsters dat de peuters hun speen tijdens de tijd op de opvang opbergen in hun tas, jas of mandje. Peuters worden afgeremd in hun spraakontwikkeling en het is niet bevorderlijk voor de mondmotoriek om een speen lang in de mond te houden. De speen hoeft niet mee naar huis want wanneer een kind dat echt nodig heeft moet de speen gebruikt kunnen worden als troostmiddel.

Voortdurend communiceren tijdens ons werk beschouwen we als een van de belangrijkste dingen. Zeker bij hele jonge peuters zal de leidster voortdurend aangeven wat ze gaat doen, waarom ze dat gaat doen en wanneer ze weer in het gezichtsveld terugkomt. We proberen positief met de peuters te communiceren. Dus niet alleen de dingen benoemen die niet mogen, maar juist veel complimenteren en aanmoedigen van positief gedrag.

Het is belangrijk dat de leidster de tijd neemt om peuters zelf iets onder woorden te laten brengen in plaats van zelf het antwoord al te geven. Leidsters zijn zich continu bewust van het belang van taalaanbod en het stimuleren van peuters zich talig te uiten. Dus niet alleen tijdens specifieke momenten zoals, zingen, lezen, groeps gesprekken maar juist ook tussendoor. Een gek rijmpje wanneer een kind naar het toilet gaat of verschoond wordt. Benoemen wat er gebeuren gaat, benoemen wat er geroken, geproefd en gevoeld kan worden, bespreken wat er te zien is bij buitenspel, enz. Zoals we al eerder aangaven proberen we zoveel mogelijk in te gaan op de leefomgeving van het kind. Ook hier is taal een belangrijk middel. Taal biedt peuters de gelegenheid hun emoties onder woorden te brengen en daardoor te delen met anderen. Hoe meer taalvaardig een

kind is hoe beter het bijvoorbeeld uiting kan geven aan gevoelens van boosheid of verdriet. Ook het oplossen van conflicten lukt steeds beter naarmate een kind kan uitleggen aan een ander kind of leidster wat hem dwars zit.

Maar ook het ervaren van de ruimte door leren begrijpen van woorden als: erachter, in, op, naast (voorbereidend rekenen) en het omschrijven van handelingen; rennen, klimmen, springen etc. biedt het kind steeds meer mogelijkheden de wereld om hem heen te begrijpen.

Om te kunnen vooruitkijken en iets te vertellen wat al gebeurd is moeten peuters leren gebeurtenissen in de tijd te plaatsen. Hoe leuk is het peuters te zien worstelen met begrippen al gisteren en morgen om er dan na een tijd achter te komen dat ze het steeds beter doorkrijgen. De leidsters zullen peuters nooit vertellen dat zij iets niet goed doen. Wanneer een kind gecorrigeerd moet worden gebeurt dit door te het te herhalen op de correcte manier. Kind: "ik was morgen bij oma en opa". Leidster: "Wat leuk! Ben jij gisteren bij oma en opa geweest? Wat heb je daar gedaan?"

In het dagritme zijn er tal van momenten waarop taalactiviteiten gedaan worden om taal te stimuleren en om met taal bezig te zijn zoals: liedjes zingen, uitleggen aan peuters wat ze zien of voelen, benoemen wat er gaat gebeuren, peuters laten voorspellen wat er gaat gebeuren, versjes opzeggen, poppenkast spelen en laten spelen, voorlezen etc. Alle VVE-programma's voorzien in een gestructureerd taal aanbod.

4.4 Ordenen, meten en rekenen

Het lijkt niet voor de hand liggend op een peuteropvang te spreken over ordenen, meten en rekenen. Dat hoort toch thuis op een basisschool. Niets is minder waar maar het is wel handig te beschrijven wat er bedoeld wordt met ordenen, meten en rekenen.

Ordenen is niets meer of minder dan duidelijkheid en overzicht creëren in de omgeving. Een aantal voorbeelden: Peren en appels zijn allebei fruit, een baby hoort bij een papa en/of een mama, een fornuis in de keuken en bij in bad gaan hoort een handdoek. Eerst ga je eten dan in bad, dan nog een verhaaltje voorlezen en dan slapen. Zo wordt de wereld om een peuter voor hem begrijpelijk. Maar ook in spelletjes kan ordenen voor peuters leerzaam en vooral leuk zijn. 'Auto's bij auto's, blokken bij blokken, rood bij rood en groen bij groen, als ik dat weet kan ik het al helemaal zelf doen!'

Meten: 'Ik ben groter dan mijn babybroer maar papa is groter dan ik' Maar ook in tijd kunnen peuters meten als zij daarbij geholpen worden. Daarom gebruiken de leidsters op alle zalen dagritme kaarten. Daarop kunnen peuters voorspellen wanneer zij weer naar huis gaan. Ze volgen de dagelijkse handeling via de dagritme kaarten en zien dat ze steeds dichterbij het moment komen dat ze opgehaald worden.

Lang, kort, dik, dun, dichtbij, ver weg, allemaal meet-begrippen die peuters helpen de omgeving te begrijpen.

Rekenen: Peuters zijn nieuwsgierig en leren door hun omgeving na te doen. Zo zal iedereen herkennen dat peuters op een gegeven moment uit zichzelf gaan proberen te tellen. De volgorde wordt nog lekker door elkaar gegooid en wat het nu precies betekent is ook nog niet duidelijk maar leuk is wel! Een, twee, zeven, negen, acht, honderd!'

Leidsters zullen alle momenten die zich daarvoor lenen aangrijpen om spelenderwijs ook met voorbereidend rekenen aan de slag te gaan. Hieronder een paar voorbeelden:

Tellen: Uitdelen van koekjes tijdens de kring: zijn er wel genoeg? Oh dat zijn er veel! Oh oh, ik zie maar drie koekjes, hoeveel kindjes zijn er eigenlijk, hebben we wel genoeg?

Meten: een spel staat hoog in de kast, daar kun je nog niet bij, je moet een beetje langer worden.

Welk blokje is groter? Welk kind is groter? Wie is het kleinst? Buiten fietsen, wie gaat het snelst etc

Ordenen: samen opruimen na het vrij spel. Wat hoort waar? Pannen in de huishoek, poppen in het bed, blokken in de bouwhoek, puzzels in de kast.

Hieronder een voorbeeld waar duidelijk wordt hoe peuters spelenderwijs leren op een moment dat op het eerste gezicht alleen maar opruimen lijkt!

Samen opruimen aan het einde van het vrij spel terwijl een lied gezongen wordt geeft een gevoel van veiligheid. Peuters weten wat er van ze verwacht wordt, iedereen doet mee passend bij wat er van een kind verwacht mag worden dat leidt tot een gevoel van saamhorigheid. De taalontwikkeling wordt gestimuleerd door het benoemen van de materialen en peuters leren ordenen door alles op de goede plaats weg te zetten.

4.5 Bewegen

Jonge peuters leren en ontwikkelen niet alleen door observeren en nadoen maar ook door zich te bewegen en zintuiglijke ervaringen. Alle gezonde peuters zonder lichamelijke beperkingen maken op hoofdlijnen de eerste 4 jaar van hun leven eenzelfde ontwikkeling door, maar met verschillen in tempo. Ieder kind dat zich veilig voelt en de ruimte krijgt, gaat op zijn buik liggen, zich omrollen, kruipen, zitten, lopen en springen. Sommige peuters slaan weleens een stukje over, b.v. kruipen. Dat is niet zorgelijk maar moet zeker niet gestimuleerd worden. Het is van groot belang dat een kind de ruimte krijgt om zich op eigen tempo te ontwikkelen.

De leidsters scheppen de voorwaarden voor het actieve spontane leren op motorisch en zintuiglijk gebied door te zorgen voor een veilige omgeving, door de ruimten in te richten naar de behoeften en mogelijkheden van de leeftijdsgroep die erin verblijft. Het dagritme zorgt ervoor dat de peuters niet onder- of overprikkeld raken. Rustige activiteiten worden afgewisseld met actieve/bewegingsactiviteiten. De leidsters zijn gericht op 'plezier' in bewegen en niet op het aanleren van 'juiste' bewegingen. Ze bieden gerichte activiteiten aan zoals kringspelletjes en imitatiespelletjes waarin peuters worden uitgenodigd om samen te stampen, rennen of rollen etc. Door aanmoedigingen, kleine aanwijzingen en voorbeeldgedrag proberen de leidsters spel en beweging uit te lokken bij de kinderen.

Bewegen doen de peuters niet alleen tijdens buiten spelen maar eigenlijk op ieder moment van de dag. Tijdens het vrije spel kunnen de peuters vrij in de ruimte bewegen en om hun keuze te bepalen hoe zij willen spelen. Een kind wat er altijd voor kiest om rustig een puzzeltje te maken zal door de leidster gestimuleerd worden ook eens wat anders te doen. Bijvoorbeeld te klimmen en glijden op het klimhuis. Als een kind dat lastig vindt en niet alleen durft is de leidster er om het kind te helpen. Peuters worden uitgenodigd mee te doen met beweegspelletjes, nooit gedwongen! Het is belangrijk dat peuters plezier beleven aan (beweeg) spel. Zo zijn zij gemotiveerd om steeds een stapje verder te gaan en durven zij hun grenzen te verkennen. Ook hier geldt weer dat succes ervaringen 'kijk eens wat ik kan!' leiden naar zelfverzekerde kinderen.

4.6 Creatieve ontwikkeling, werken met natuurlijke materialen

Peuters uiten zich in kleur, klank, geur, smaak, vorm of beweging. Op de peuteropvang bieden we de peuters afwisselende (knutsel)activiteiten waarin peuters zich kunnen uitleven door te krassen, kleuren, verven, scheuren, knippen en plakken. Beeldende expressie gaat bij peuters om plezier in het bezig zijn en de ervaring dat je de wereld om je heen kunt veranderen en mooi maken. De leidsters zorgen voor een veilige omgeving om te experimenteren met materialen en gereedschap.

Jonge peuters zijn van nature betrokken bij hun omgeving. Ze hebben plezier in buiten zijn, ervaren, bewegen en ontdekken. Wij vinden het belangrijk dat de peuters die op de peuteropvang komen, kennis maken met de elementen uit de natuur. Er wordt gewerkt met thema's waaronder ook de 4 seizoenen. De leidsters bieden verschillende activiteiten aan die de zintuigen prikkelen zoals voelen en kijken naar blaadjes, kastanjes etc. We vinden het belangrijk om binnen het thema aan te sluiten bij de spontane interesses van peuters waar we zo veel mogelijk de activiteiten op af stemmen. Daarom proberen we in de herfst en lente met de peuters naar buiten gaan maar ook het buiten naar binnen halen. Er worden bolletjes geplant, leidsters laten peuters ervaren hoe bijvoorbeeld tuinkers groeit en ze maken een wandeling in de buurt om de knoppen aan de struiken te zien en peuters erop te wijzen hoe andere struiken al wel bloemetjes hebben. Kortom: de seizoenen zo echt mogelijk beleven. Wanneer het regent kun je met laarsjes aan en een paraplu voelen en ruiken hoe dat is,

regen. Wanneer het sneeuwt gaan we naar buiten om te spelen met de sneeuw en begrippen als nat, koud warm droog komen aan bod. Waarom wordt de sneeuw water als het mee naar binnen gaat, omdat het kan smelten!

Er kan worden geknutseld met materialen die de peuters en leidsters buiten hebben verzameld. In de zomer is het leuk met zand en schelpen te werken en al knutselend te praten over begrippen als: zon, vakantie, tent, huis, vliegtuig, dichtbij, ver weg, etc.

Peuters leren zich creatief te uiten en alle indrukken op geheel eigen wijze te uiten.

Dat gebeurt niet alleen door knutselen maar zeker ook door muziek, dans en bewegen op muziek.

Geluid en muziek, dans en beweging; ze zijn onlosmakelijk verbonden met de ontwikkeling van jonge kinderen. Jonge peuters zijn extra gevoelig voor prikkels, daarom letten de leidsters op onrust, onverwachte geluiden, afwisseling tussen rust, stilte en geluid, afwisseling tussen vertrouwd en verrassend en achtergrondmuziek. Om een ontspannen rustige sfeer in de groep te creëren gebeurt het wel dat leidsters gebruik maken van rustige (klassieke) muziek op de achtergrond. Dit heeft zichtbaar effect op de kinderen. Maar natuurlijk worden er ook lekkere drukke spring dans en huppelmomenten ingebouwd in het dagprogramma waar de peuters zich kunnen uiten op muziek die hen aanspreekt op peuterniveau. Tijdens de eet en rustmomenten gaat de muziek af. Zo kan er rustig worden gegeten of uitgerust.

5. Personeel en Groepen

5.1 Opvang in stamgroepen

LPS-peuteropvang werkt met stamgroepen. De groepen hebben maximaal 16 kinderen in de leeftijd van 2-4 jaar.

De groepen bestaan uit dezelfde peuters en dezelfde leidsters per dagdeel. Dus op alle maandagochtenden staan dezelfde leidsters op de groep en komen dezelfde peuters etc. Er komen nooit meer dan 16 peuters en er staan altijd 2 gediplomeerde en VVE gecertificeerde leidsters op de groep. Het kan voorkomen dat 1 van de 2 leidsters een VVE-opleiding volgt. De leeftijdsopbouw van de groepen is verticaal, dat wil zeggen dat er kinderen van 2 tot 4 jaar in één groep samen komen. De kinderen verlaten samen met de leidster af en toe hun stamgroep. Op sommige groepen is het gebruikelijk dat de oudere peuters regelmatig met de kleuters van de basisschool samen komen en het kan ook voorkomen dat de gehele groep een boodschap gaat doen omdat binnen het thema past. Doordat wij gekozen hebben voor een vaste groepssamenstelling, dat wil zeggen dat ieder dagdeel dezelfde leidsters en kinderen komen, is het voor ouders niet mogelijk om buiten hun contract extra dagdelen te komen of te ruilen. De groep bevat altijd het maximale aantal kinderen volgens de leidster - kind ratio.

LPS-Peuteropvang hanteert openingstijden van 3 uur per dagdeel. Hierdoor is de regeling afwijking 3 uursregeling niet van toepassing.

5.2 Verlaten van de stamgroep

Kinderen kunnen de basisstamgroep verlaten bij bijzondere activiteiten. Bijzondere activiteiten zijn:

- Alle vormen van buitenspel. Kinderen van verschillende groepen kunnen samen op de buitenspeelruimte zijn
- Excursies, uitstapjes. Met toestemming van de ouders mogen kinderen in voorkomende gevallen de stamgroep verlaten voor "uitjes". Het kan hier gaan om een bezoek aan de speeltuin, een bedrijf of supermarkt.
- Grote activiteiten zoals sinterklaas- en kerstvieringen, waaraan grote groepen kinderen gezamenlijk deelnemen

Hierbij zijn altijd de vaste pedagogisch medewerkers bij aanwezig. En er wordt rekening gehouden met de BKR.

5.3 Personeelsbeleid

Al onze pedagogisch medewerkers hebben een kindgerichte opleiding, d.w.z. een opleiding sociaalpedagogisch werk of een vergelijkbare opleiding op Mbo- of Hbo-niveau.

Alle medewerkers zijn in het bezit van een verklaring omtrent gedrag (VOG). Deze VOG voldoet aan de regels zoals vastgesteld in beleid continue screening.

5.4 Samenwerken in een groep

In de groep kunnen leidsters elkaar steunen. Ze delen positieve ervaringen met elkaar, maar delen ook teleurstelling of tegenslagen. Dit verlicht en lucht op. Goede samenwerking tussen leidsters geeft positieve energie en is de basis van hartelijkheid en gezelligheid op de groep voor de kinderen. Ook heldere afspraken zorgen voor een soepele samenwerking. Binnen LPS-Peuteropvang zijn er afspraken over; het gebruik van de verschillende ruimten, dagritme en activiteiten die worden aangeboden, regels en rituelen voor de kinderen, taakverdeling leidsters, pauzes, invallen, gesprekken met ouders en stagiaires.

Iedere leidsters heeft haar eigen kwaliteiten, competenties en ervaring. Deze persoonlijke verschillen tussen collega's vormen een bron van inspiratie, zorgen voor nieuwe impulsen en de leidsters vullen elkaar goed aan.

5.5 Afstemmen en overleg

Waar methodisch gewerkt wordt is het heel belangrijk dat het dagprogramma duidelijk is voor iedereen. Een leidster moet weten wat er van haar verwacht wordt zodat zij goed voorbereid aan het werk kan en zij moet weten wat zij van haar collega kan verwachten. Dat vraagt verschillende momenten waarop overleg plaatsvindt. Leidsters hebben regelmatig teamoverleg. Natuurlijk overleggen de leidsters gedurende de dag constant met elkaar en stemmen zij hun activiteiten op elkaar af wanneer die nog niet vooraf zijn kortgesloten. Het is belangrijk dat leidsters elkaar steunen en elkaar aanvullen waar nodig. Iedere leidster heeft haar eigen specialiteit en voorkeur. Leidsters staan daarvoor open en vullen elkaar daarin aan. Structureel overleg vindt niet plaats waar de peuters bij zijn. Op elkaar afstemmen gebeurt continu.

Niet alleen de teams stemmen hun handelwijze op elkaar af. Ook komen assistent-leidinggevend een aantal keer per jaar bij elkaar voor overleg. De clustermanagers maken de planning en agenda. Hier worden laatste ontwikkelingen besproken en pedagogisch handelen bediscussieerd. Ook ouders moeten op de hoogte zijn van datgene wat er speelt binnen de peuteropvang. Hun inbreng is waardevol en daarom is er regelmatig overleg met de oudercommissie.

Tot slot is er afstemming nodig met het basisonderwijs. Werken met VVE houdt in dat er een doorgaande lijn naar het basisonderwijs is, die kan alleen worden geborgd als er daadwerkelijk structureel overleg is en er een activiteitenkalender samen wordt gepland.

*Afspraken voor de leidsters

Alle protocollen zijn te vinden in het handboek welke opgeslagen is op de computer in de gezamenlijke map. Hierin kan een leidster vinden wat er in welke situatie van haar verwacht wordt. Iedere leidster wordt geacht op de hoogte te zijn van de inhoud van dit handboek. Onderwerpen uit het handboek zijn regelmatig onderwerp van gesprek tijdens het assistent-leidinggevende overleg en daarna tijdens de teamvergadering.

Leidsters zijn voor de ouders en peuters aanwezig en zorgen ervoor dat alles gereed staat om goed te starten met het programma. Alle peuters en ouders worden persoonlijk welkom geheten door de pedagogisch medewerkers.

Na ieder dagdeel wordt speelgoed opgeruimd (binnen en buiten) wat nog niet samen met de peuters is gedaan, de verschoonruimte ontsmetten en luieremmer leeghalen, wc's schoonmaken, tafels en zo nodig stoelen afnemen met vochtige doek, vegen en dweilen, controleren of alle deuren dicht zijn, lichten /zonwering centraal uitdoen, alarm inschakelen, deuren en poorten op slot doen.

Er wordt niet door de leidsters schoongemaakt waar de peuters bij zijn. De vrijwilligster mag wel alvast met schoonmaken beginnen. De leidsters zijn er helemaal voor de peuters en staat tevens de ouders te woord. Een ruimte wordt niet gestofzuigd of gedweild als zich daar peuters in bevinden. Dit kan alleen wanneer de peuters met de leidsters in een andere ruimte of buiten zijn. Leidsters zijn gezamenlijk verantwoordelijk voor het inrichten/aankleden en geordend houden van de ruimtes. Zij doen dat in overleg met elkaar.

Tijdens het werk in de groep zijn mobiele telefoons uitgeschakeld en opgeborgen. Alleen tijdens het wandelen moet minstens één leidster per mobiele telefoon bereikbaar zijn.

De vaste telefoons in de groepen mogen alleen gebruikt worden om zaken te regelen die betrekking hebben op het werk op de peuteropvang. Noodgevallen daargelaten. Privégesprekken of telefonische afspraken moeten **buiten werktijd** gevoerd/gemaakt worden. Tussendoor wordt er door de leidsters in principe niet gegeten, zij doen mee met het tussendoortje van de kinderen.

Stagiaires die een BOL- opleiding volgen, zijn er niet om zonder supervisie de groep te leiden.

Zij doen alles onder verantwoordelijkheid van een gediplomeerd groepsleidster. Tegen het einde van de opleiding moet een stagiaire wel in staat zijn zelfstandig te kunnen werken. Een stagiaire wordt niet alleen met een groep peuters gelaten.

Alle leidsters moeten op de hoogte zijn van de inhoud van het pedagogisch beleid, de risico-inventarisaties, en het handboek. Zij moeten de inhoud niet alleen kennen, maar ook toepassen in hun werk op de peuteropvang.

5.6 Coaching medewerkers

LPS-Peuteropvang maakt voor coaching van haar pedagogisch medewerkers gebruik van VIB. (Video Interactie Begeleiding) VIB is een methodiek om de communicatie en interactie tussen pedagogisch medewerkers en kinderen te professionaliseren

Bij LPS-Peuteropvang is een vestigingsmanager opgeleid tot VIBer.

5.7 Opleidingsplan

LPS- Peuteropvang heeft een opleidingsplan. Hierin staat beschreven hoe LPS-Peuteropvang vormgeeft aan de deskundigheidsbevordering van haar medewerkers.

Alle medewerkers krijgen regelmatig bij- en nascholingen. Sommige pedagogische medewerkers hebben naast de zorg voor de dagelijkse verzorging, begeleiding en medeopvoeding van een groep kinderen ook uren ter beschikking voor extra taken, bijvoorbeeld voor stagebegeleiding, organiseren van extra activiteiten of inroosteren.

5.8 Stagiaires

Naast vaste pedagogisch medewerkers werken wij ook met stagiaires. Bij ons kunnen leerlingen vanuit verschillende opleidingsinstanties stagelopen, zoals Pedagogisch Medewerker (mbo-niveau 3), Gespecialiseerd Pedagogisch Medewerker (MBO- niveau 4) maar ook HBO - opleidingen in de sector Social Work of Communicatie.

Binnen de stage op de peuteropvang verrichten de stagiaires verzorgende activiteiten zoals verschoneren, helpen bij eten en drinken en schoonhouden van de ruimte en ontwikkelingstimulerende activiteiten met de kinderen zoals boekjes voorlezen, samen knutselen en buitenspelen.

Stagiaires die bij ons stage lopen zijn, net als al onze pedagogisch medewerkers, in het bezit van een VOG. Dit is een verklaring omtrent goed gedrag. Zij moeten deze kunnen overleggen anders wordt de stage niet toegestaan.

Wij werken met stagiaires om zo bij te dragen aan profilering en professionalisering van het beroep en aan het vergroten van kwaliteit binnen onze opvangvormen.

De stagiaires worden begeleid volgens het protocol BPV-plan.

5.9 Vrijwilligers

Op bijna alle locaties worden leidsters ondersteund door vrijwilligsters.

Elke vrijwilligster is in het bezit van een Verklaring omtrent Gedrag (VOG)

De vrijwilligster heeft een ondersteunende taak naar de leidster. De eindverantwoordelijkheid kan nooit bij de vrijwilligster liggen. Daarmee is niet gezegd dat een vrijwilligster niet verantwoordelijk hoeft te handelen! De werkzaamheden van de vrijwilligster bestaan uit:

Peuters begeleiden

- Schept een gezellig, veilig, stimulerend en positief groepsklimaat;
- Stimuleert de peuter in alle ontwikkelingsgebieden (daar waar specifieke ondersteuning nodig is zal de leidster dit op zich nemen of de vrijwilligster gericht instructie geven);
- Kent het pedagogisch beleid van de peuteropvang, haar handelen sluit hier op aan;
- Houdt toezicht gedurende het dagdeel en stelt grenzen (in overeenstemming met regels gesteld door de leidster);

Peuters verzorgen

- Verzorgt de peuters als het gaat om fruit, koekje, drinken en de gang naar het toilet en het verschoneren van de luiers;
- Ondersteunt kinderen, in overleg met de leidster, bij het zindelijk worden;
- Stimuleert de peuters in het zelfstandig uitvoeren van dagelijkse handelingen, zoals het zelfstandig naar toilet gaan, zelf de jas aan kunnen doen en dergelijke;

Informatie uitwisselen

- Onderhoudt contact met ouders tijdens 'de breng en haal' momenten. Wanneer er sprake is van bijzonderheden of problemen, draagt de vrijwilligster het over aan de leidster.
- Laat zich informeren door de leidster over de geplande dagindeling en stemt aan de hand daarvan haar werkzaamheden af en draagt mede zorg voor een goede samenwerking.

Huishoudelijke activiteiten en materiaal beheren

- Verricht licht huishoudelijk werk zoals vegen, tafels afpoetsen, afwassen, koffie/thee zetten en dergelijke;
- Draagt mede zorg voor de goede staat van materialen.

6. Veiligheid en gezondheid

6.1 Veiligheid en gezondheid

LPS-Peuteropvang heeft een veiligheid en gezondheidsbeleid. Dit beleid is voor elke locatie specifiek gemaakt. In dit beleid worden grote risico's onderkend en wordt beschreven hoe hier maatregelen voor getroffen worden. Ook wordt beschreven hoe kinderen geleerd worden om te gaan met kleine risico's.

Dit beleid en het hierbij behorende plan van aanpak is ontwikkeld samen met de pedagogisch medewerkers. Dit beleid en het plan van aanpak worden actueel gehouden door jaarlijkse evaluatie en na gebeurtenissen die daartoe aanleiding geven (bv. Door een verbouwing, ongeval e.d.).

In het veiligheid en gezondheidsbeleid is ook de achterwachting opgenomen voor de situaties dat er slechts één pedagogisch medewerker op de locatie is. Ook is hier beschreven hoe de betreffende locatie uitvoering geeft aan het vier-ogenprincipe.

6.2 4 ogen principe

Bij de inrichting van de peuteropvang is rekening gehouden met het bieden van een veilige omgeving. Op alle locaties zijn per max 16 peuters altijd 2 gediplomeerde en VVE gecertificeerde leidsters aanwezig. Zij werken op vaste dagen zodat de vaste groepssamenstelling niet alleen bestaat uit dezelfde peuters maar ook dezelfde leidsters. Op een enkele locatie kan het voor komen dat een groep bestaat uit max 8 kinderen. In die situatie is naast de gediplomeerde leidster altijd een stagiaire of vrijwilliger aanwezig. Bovendien kunnen op die locaties collega's vanuit naastgelegen ruimten ieder moment binnen lopen waardoor er geen onbewaakte momenten zijn waarop een leidster gedurende een langere periode alleen met de peuters is. Verder is er toezicht van buiten de ruimten door, of een glazen afscheiding in zowel deuren als ramen of een open verbinding naar de belendende ruimte. We vinden het belangrijk dat peuters onder toezicht zowel in de ruimten binnen als buiten ongestoord samen en alleen kunnen spelen.

6.3 Meldcode kindermishandeling

LPS-Peuteropvang heeft een meldcode kindermishandeling opgesteld die voldoet aan de vereiste eisen.

In deze meldcode is ook specifiek aandacht voor de wijze waarop de pedagogische medewerkers omgaan met vertrouwelijke gegevens.

Er wordt een keer per jaar een studiebijeenkomst omgaan met de meldcode georganiseerd. Deze bijeenkomst wordt geleid door een vestigingsmanager die hiertoe is opgeleid.

6.4 Achterwachting

Onze peuteropvanglocaties zijn gelegen binnen scholen. Dit betekent dat het zelden voorkomt dat een medewerker alleen in het gebouw aanwezig is. Voor die gevallen dat dit wel het geval is, heeft LPS-peuteropvang een regeling achterwachting opgesteld. Deze is opgenomen in het veiligheid en gezondheidsbeleid

Centrale achterwachting:

Binnen LPS-Peuteropvang fungeren de vestigingsmanagers als centrale achterwachting. Zij zijn tijdens kantooruren aanwezig, en kunnen binnen 15 minuten op elke locatie van LPS-KOM aanwezig zijn. Alle pedagogisch medewerkers hebben hun telefoonnummers.

6.5 EHBO

Al onze medewerkers zijn gecertificeerd voor EHBO voor kinderen vanuit het Oranje Kruis. Elk jaar wordt dit item opgenomen in de locatieopleidingsplannen.

6.6 Accommodatie

6.6.1 Inrichting van de groepsruimte

Binnenruimte De leidsters zorgen voor een veilige en schone ruimte die past bij de behoefte en leeftijd van de peuters en die bovendien door de inrichting optimale ontwikkelingskansen biedt. De materialen in de ruimten zijn geschikt voor verschillende leeftijden, er is uitdagend materiaal voor zowel de 2 als 3-jarigen. De leidsters letten erop dat materiaal veilig, interessant, afwisselend en geschikt voor alleen- en samenspel is. Alle locaties voldoen aan de wettelijke normen van 3.5 m2 per kind. Verder is er op elke locatie een beleid veiligheid en gezondheid aanwezig en controleert de GGD of LPS Peuteropvang aan de kwaliteitseisen van de wet kinderopvang voldoet.

Het werken met een methode VVE neemt met zich mee dat de ruimte zodanig is ingericht dat peuters in de sfeer van het thema worden gebracht welke op dat moment aan de orde is.

De aankleding van peuteropvang omgeving is zodanig dat het de peuters stimuleert en prikkelt op onderzoek uit te gaan. Peuters worden op die manier de gelegenheid geboden meer diepgang te vinden binnen het thema wat aan de orde is op dat moment. Daarnaast zien we binnen de Stichting Peuterspeelzalen dat er gewerkt wordt in diverse hoeken. Er is een huishoek, een creatieve/knutsel hoek, een hoek waar peuters zelf ontwikkelingsmateriaal en puzzels kunnen pakken, er is een blokken/bouwhoek, een leeshoek. Tot slot is er een verteltafel waar we materialen vinden die betrekking hebben op het thema. Ook dit draagt ertoe bij dat peuters in de sfeer van het thema worden gebracht. De materialen in de ruimten zijn geschikt voor verschillende leeftijdsgroepen. De leidsters letten erop dat materiaal veilig, interessant afwisselend en geschikt voor alleen- en samenspel is.

6.6.2 Buitenruimte

Ook bij de inrichting van onze buitenruimtes is rekening gehouden met de veiligheid van alle kinderen. Onze buitenruimtes grenzen allemaal aan onze dagopvanglocaties. De buitenruimtes is omringd door een afgesloten hek, zodat de kinderen niet de weg op kunnen. De kinderen gaan altijd onder begeleiding van een pedagogisch medewerker naar buiten. De groepen spelen alleen of gezamenlijk buiten.

7. Ouderrecht

7.1 Contacten met ouders

- Wettelijke medezeggenschap

Bij LPS Peuteropvang worden de ouders gezien als zeer gewaardeerde gesprekspartners, zowel op de individuele groepen als binnen de organisatie.

Binnen de organisatie streven wij na een vertegenwoordiging van ouders te organiseren in de vorm van een oudercommissie op iedere locatie peuteropvang.

7.2 Ouderbetrokkenheid

*Intakegesprek bij nieuwe cliënten

Om de leefwereld van de peuters thuis en op de peuteropvang zoveel mogelijk op elkaar af te stemmen is goede communicatie tussen leidsters en ouders een voorwaarde. De leidster heeft hierbij een sturende functie.

Communicatie en uitwisselen van informatie begint al wanneer de leidster de ouder uitnodigt 6 weken voor het kind op de peuterspeelzaal wordt geplaatst.

Doel van dit gesprek is het kennismaken met het kind, de ouder en de leidster. Tijdens dit gesprek geeft de leidster uitleg over de werkwijze van de peuteropvang, de ouder heeft de gelegenheid om specifieke informatie over het kind door te geven. Op dit moment wordt ook duidelijk of ouders recht hebben op kinderopvangtoeslag of dat de peuter gebruik kan maken van een gesubsidieerde peuteropvangplaats.

(Zie protocol oproep- en intakeprocedure peuters)

*Start peuteropvang bezoek:

De eerste keer wordt de peuter een kwartier later verwacht dan normaal gebruikelijk is, zodat alle andere ouders al uitgezwaaid zijn en de groep rustiger en meer overzichtelijk is. Dit dagdeel is een kennismakingsochtend of –middag. De peuter bezoekt de peuteropvang samen met de ouder. Dit biedt volop gelegenheid voor de peuter om vanuit een veilige/geborgen situatie de groep te onderzoeken, kennis te maken met de leidsters en de andere kinderen.

Mocht door omstandigheden, bijvoorbeeld als gevolg van een verhuizing, geen persoonlijk intakegesprek hebben plaatsgevonden, zal de leidster trachten dat alsnog op dit dagdeel of aansluitend aan dit dagdeel te laten plaatsvinden.

*Oudergesprekken

Wanneer de leidsters de peuters hebben geobserveerd wordt het resultaat van de observatie besproken met de ouders. Dit gebeurt in de vorm van 10 minuten gesprekken.

*Communicatie bij het brengen en halen

De breng- en haalmomenten worden door zowel de ouders als de leidster gebruikt om informatie uit te wisselen over het kind. Tijdens deze uitwisseling wordt rekening gehouden met privacygevoelige informatie.

De leidster draagt er zorg voor dat de informatieoverdracht tussen de leidster en de ouders op gang komt en gehandhaafd blijft. Mochten er problemen zijn met de communicatie omdat een ouder de Nederlandse taal (nog) niet machtig is dan draagt de leidster, in overleg met de ouder zorg voor de aanwezigheid van een vertaler.

De ouder krijgt ruimte om vragen te stellen en/of met opmerkingen te komen. Mocht dat te veel tijd in beslag nemen, kan de leidster de ouder vragen om een meer geschikt moment af te spreken.

*Nieuwsbrieven

Ouders worden minimaal eenmaal per maand op de hoogte gehouden van het algemeen reilen en zeilen op de groep.

*Open dagen/informatieavonden.

Het is het streven van LPS Peuteropvang om eenmaal per jaar een open dag/kijkdag of een informatieavond te organiseren. Het karakter van een open dag is een hele andere dan die van een informatieavond. De informatieavonden zijn meestal aan de hand van een opvoedkundig onderwerp. Deze avonden worden dan eens verzorgd door leidsters, op andere momenten kan een deskundige worden uitgenodigd iets te komen vertellen.

De open dagen zijn vaak aan de hand van een thema en geven ouders en andere belangstellenden de gelegenheid een kijkje te komen nemen op de peuteropvang. Vaak hebben de peuters in de weken eraan voorafgaand hard gewerkt om de peuteropvang zo mooi/leuk mogelijk aan te kleden met zelf gemaakte kunstwerken.

Tevens bieden deze open dagen mensen, die nog geen kind hebben wat de peuteropvang bezoekt, de mogelijkheid kennis te maken met de leidsters, informatie in te winnen over de werkwijze van de peuteropvang of er kan een afspraak worden gemaakt voor een intakegesprek.

7.3 Ouderparticipatie

Zoals gezegd vindt LPS Peuteropvang het erg belangrijk ouders te betrekken bij het reilen en zeilen op de peuteropvang. Ouderparticipatie gaat een stapje verder. Wanneer ouders daadwerkelijk gaan deelnemen (participeren) aan het programma op de peuteropvang wordt de lijn tussen thuis en de opvang versterkt. Dat is voor peuters die extra ontwikkelingsstimulering nodig hebben, erg belangrijk. Wanneer ouders voortgaan op datgene wat er op de groep gebeurt, heeft het werken met een VVE-methode maximaal effect. Er zijn diverse manieren om ouders te laten participeren. Een aantal daarvan is al benoemd, de oudercommissie is daar een voorbeeld van.

Bij diverse activiteiten die door de peuteropvang georganiseerd worden willen de leidsters de ouders betrekken. Denk hierbij aan hand en spandiensten bij het sinterklaasfeest, een uitstapje, de kerstviering, carnaval en zo verder. Verder werken we aan het invoeren van koffie/thee ochtenden. Dit stelt de ouders in de gelegenheid de peuteropvang binnen te lopen terwijl hun kind aan het spelen is om zo het reilen en zeilen nog eens mee te maken. Bovendien is er de gelegenheid eens wat langer met een leidster te kunnen praten. De peuters vinden het vaak erg leuk als papa of mama langer blijft!

Wat betekent dit nu voor de dagelijkse praktijk? Alle ouders zijn welkom, dat betekent dat er wederzijds begrip en waardering moet zijn. Niet alle ouders en alle leidsters hebben bijvoorbeeld eenzelfde (culturele) achtergrond. Leidsters laten ouders merken in hun handelen en uitspraken dat er geen verschil in waardering is voor de ene of de andere ouder. Er is een open communicatie en ouders worden gekend in hun wensen. Het ene verzoek zal makkelijker in te willigen zijn dan het andere. Wil een ouder dat het kind geen varkensvlees eet, dan gebeurt dit ook niet. Maar wil een ouder dat een kind niet deelneemt aan feesten dan kan een ouder niet verwachten dat een leidster het kind apart houdt van de andere kinderen. In overleg zal er dan gezocht moeten worden naar een passende oplossing waar zowel de peuteropvang als de ouder tevreden mee kan zijn.

Het is dus belangrijk dat leidsters en ouders elkaar informeren en realistische en duidelijke afspraken maken. Ouders moeten weten wat zij van de leidsters kunnen verwachten en andersom.

Het moet voor ouders helder zijn dat opvoeden thuis en opvoeden op de peuteropvang niet altijd gelijk kan zijn. Er moet een balans zijn tussen het welbevinden van het kind en dat van de groep.

Het beste resultaat wordt bereikt als ouders van tijd tot tijd een bijdrage kunnen leveren op de groep.

Zo krijgen zij steeds beter een beeld over het reilen en zeilen van een peuteropvang en leidsters leren de ouders beter kennen en begrijpen. Leidsters moeten zich ervan bewust zijn dat sommige ouders zelf nooit een peuteropvang bezocht hebben en dus geen idee hebben wat daar allemaal gebeurt.

LPS-Peuteropvang heeft het welbevinden en veiligheid van de peuters hoog in het vaandel. Deze verantwoordelijkheid stopt niet bij de deur van de peuteropvang. Wanneer een leidster om wat voor reden zorg heeft omtrent de veiligheid en het welbevinden van een kind zal zij er alles aan doen om het kind hier te ondersteunen. Zij zal de ouders bij iedere stap betrekken. Samen op zoek gaan naar

de oorzaak en hulp zoeken. Soms ligt die oorzaak in het kind zelf, in de aanleg. Dan is het belangrijk te ontdekken wat het kind nodig heeft zich weer prettig te voelen. Soms ligt de oorzaak in de opvoedvaardigheden van de ouder. Het is dan belangrijk dat de ouder hulp krijgt. Denk bijvoorbeeld aan peuters die niet willen luisteren of eten. Het is dan goed dat met de vakkennis van de leidsters de ouder geholpen kan worden, of doordat de leidster zelf adviseert of door te verwijzen naar instanties als bijvoorbeeld de wijkverpleegkundige van Thuiszorg met Aandacht.

Soms echter hebben ouders het zodanig moeilijk dat zij zichzelf niet meer altijd in de hand hebben en er situaties ontstaan waar er sprake is van kindermishandeling. Ook dan zal de leidster in eerste instantie, gesteund door de leidinggevende in gesprek gaan met de ouders. Samen wordt gekeken welke hulp de ouders nodig hebben. Mocht er om wat voor reden noodzaak zijn de ouders niet meer te betrekken omdat de veiligheid van het kind in gedrang komt zal de leidster het belang van het kind laten voorgaan op het belang van de ouders. LPS Peuteropvang hanteert de landelijke meldcode "Kindermishandeling".

LPS Peuteropvang meet met enige regelmaat de mate van tevredenheid onder de ouders door middel van een ouder tevredenheidonderzoek. Ook dit is een manier om zorg te dragen voor een goede peuteropvang - ouder relatie.

7.4 Klachten en geschillen

In samenspraak met de ouder(s)/verzorgers streeft LPS-Peuteropvang naar een organisatie die recht doet aan de belangen van ouder(s) /verzorgers. Dat wil zeggen enerzijds naar kwalitatief goede peuteropvang en anderzijds naar een organisatie met een verantwoorde bedrijfsvoering.

LPS-Peuteropvang streeft ernaar klachten in onderling overleg met ouder(s)/verzorgers zo goed mogelijk op te lossen.

LPS-Peuteropvang heeft een interne klachtenprocedure.

Bij aanvang van de opvang wordt de ouder geïnformeerd over de klachtenprocedure van LPS-Peuteropvang.

Ouders kunnen hun klachten kwijt wanneer zij om wat voor reden ontevreden zijn. Zij zoeken in eerste instantie de leidster(s) zelf op en gaan met hen in gesprek. Wanneer dit niet leidt naar een oplossing is de leidinggevende de eerst voor de hand liggende persoon tot wie de ouders zich richten. Mocht ook dat niet leiden naar een oplossing dan kunnen ouders hun klacht indienen bij een onafhankelijke klachtencommissie: de geschillencommissie kinderopvang.

Ouders/verzorgers kunnen zich wettelijk gezien direct wenden tot deze geschillencommissie. LPS-Peuteropvang geeft er de voorkeur aan dat klachten eerst intern met de ouder(s)/verzorgers besproken worden en zo mogelijk worden opgelost.

8. Dagelijkse praktijk

Hiervoor is beschreven hoe binnen LPS-Peuteropvang gedacht wordt over het pedagogisch handelen en het stimuleren van de ontwikkeling van jonge kinderen. Er staan algemeen geldende afspraken omschreven die zowel leidsters, ouders als netwerkpartners betreffen (b.v. basisonderwijs). Hierna vindt u een weerslag van die algemene zaken naar de dagelijkse praktijk.

8.1 dagindeling

Bij LPS Peuteropvang wordt gewerkt met een dagritme dat past bij de ontwikkeling van de kinderen. Het dagritme van de groep heeft een goede balans tussen individuele activiteiten, groepsactiviteiten, structuur en flexibiliteit. Het dagritme ziet er ongeveer als volgt uit:

8.45/ 12.45	-	9.00/ 13.00	uur	peuters worden gebracht
9.00/ 13.00	-	10.00/14.00	uur	vrij spel
10.00/ 14.00	-	10.20/14.20	uur	fruit/koekje, drinken en groepsexploratie
10.50/14.50	-	11.15/15.15	uur	tijd om te bewegen, als het enigszins mogelijk is buiten
11.15/15.15	-	11.30/15.30	uur	in de kring afsluiting van de dag
11.30/15.30	uur			peuters worden opgehaald

Op peuteropvang heeft ieder dagdeel dezelfde indeling. Dat geeft de peuters de mogelijkheid de structuur te herkennen, het biedt voorspelbaarheid, regelmaat en daarmee veiligheid. In grote lijnen komen de volgende onderdelen op iedere locatie aan bod. Het staat de peuteropvang vrij een eigen invulling aan de volgorde te geven.

- Binnenkomst. De peuters en hun ouders worden begroet op een manier die zowel ouders als de peuters het gevoel geeft welkom te zijn. Het begint hier al dat de leidster tracht een geborgen en veilige situatie te scheppen. Op sommige locaties wordt er gestart met een kring waarin alle peuters goedemorgen/middag wordt gewenst en waarin de presentielijst wordt afgetekend.
- Samen spelen, vrij spel. Peuters zijn vrij in hun spelkeuze. De leidster gebruikt dit uur om met de peuters individueel of in kleine groepjes te spelen en daar waar nodig extra te stimuleren.
- Opruimen. Samen met de peuters wordt er vervolgens opgeruimd. Alle peuters helpen mee. De leidster weet de peuters te stimuleren en houdt daarbij rekening met het niveau van de kinderen.
- Groepsexploratie/kring. De leidsters gaan met de peuters in de kring. Tijdens dit groepsmoment ligt de nadruk op het stimuleren van de taalontwikkeling d.m.v. het zingen van liedjes, het opzeggen van versjes en het voorlezen. Ook de sociaal emotionele ontwikkeling komt aan bod. Om maar een voorbeeld te noemen: de peuters moeten naar elkaar leren luisteren als een ander iets te vertellen heeft.
- Bewegen. Bij mooi weer gebeurt dat buiten, wanneer dit niet mogelijk is wordt er door de leidsters binnen de mogelijkheid gecreëerd om wat aan beweging te doen. Ook dit moment is de leidster er voor ondersteuning, om te stimuleren, begeleiden. Zij helpt de peuters samen te spelen en samen te delen. Bovendien komt op dit moment vooral de motorische ontwikkeling aan bod.
- Het dagdeel wordt altijd afgesloten met een kring. Een laatste liedje, eventueel een stukje fruit en een uitzwaaien: 'tot de volgende keer'.

Hieronder beschrijven we meer uitgebreid wat er nu aanbod komt tijdens het dagprogramma, wat de motivatie is van de activiteiten.

8.2 Eten & Drinken

Peuters eten en drinken om gezond te blijven en om ervan te genieten. Ze leren hun eigen behoeftes en smaak kennen en keuzes maken. Eten en drinken is bij uitstek een plezier en sociaal gebeuren. Peuters eten in de groep aan tafel of in de kring en hebben samen plezier. Eten en drinken zijn verbonden met lustbeleving. Peuters mogen proeven, voelen en uitvinden hoe dingen smaken. Peuters leren vaardigheden om zelfstandig te eten en drinken. Ook leren peuters goede eetgewoontes zoals: handen wassen voor het eten, rustig eten, niet praten met volle mond etc. Het

eetmoment wordt gezien als een gezamenlijke activiteit waarbij het streven is dat alle peuters tegelijk in de kring of aan tafel gaan.

Op de peuteropvang worden geen maaltijden

verzorgd. Wel is er ieder dagdeel een moment waarop wat met alle peuters gedronken en een tussendoortje gegeten wordt. Meestal gebeurt dit aansluitend aan de groepsexploratie/kring.

De peuters worden gestimuleerd zelfstandig te drinken uit een gewone beker, als dat echt nog niet gaat is een tuitbeker het alternatief (geen antilek, het kind moet hier nog teveel zuigen en ervaart geen nadeel van knoeien). Het koekje/fruit en drinken wordt verzorgd door de peuteropvang, Er hoeft dus niets van thuis meegenomen te worden. Uitzondering hierop is wanneer er sprake is van allergieën. In dat geval geven de ouders de peuters een passend alternatief mee. Er wordt rekening gehouden met culturele achtergronden van de peuter.

Verjaardagen worden natuurlijk ook gevierd. Het jarige kind mag een kroon op, er worden liedjes voor hem/haar gezongen, iedere peuterspeelzaal heeft haar eigen verjaardag ritueel en natuurlijk mag het kind trakteren. Er wordt gevraagd om een gezonde traktatie die voor ieder kind gelijk is en zeker niet te groot. Bij LPS Peuteropvang vinden we het immateriële aspect aan een verjaardag viering veel belangrijker dan het materiële aspect.

8.3 Verschonen en zindelijk worden

Wanneer peuters nog niet zindelijk zijn geven de ouders een luier mee naar de peuteropvang. Dit zijn papieren luiers. Met het oog op hygiëne worden katoenen luiers niet verschoond. Als een ouder toch wil dat het kind op een vast tijdstip verschoond wordt kan dat doorgegeven worden aan de leidsters. Deze verschoon momenten zijn heel belangrijk en zijn bij uitstek geschikt voor het scheppen van een emotionele veiligheid en geborgenheid. De peuters krijgen individuele aandacht van de leidster.

In de toiletruimten staan lage kinderwc-tjes. Als ouders aangeven dat ze thuis met de zindelijkheidstraining zijn begonnen, wordt dat op de peuteropvang voortgezet. Ongelukjes komen in het begin van de zindelijkheidstraining nog vaak voor. We reageren hier begripvol op en stellen het kind gerust. Als peuters naar de wc zijn geweest, moeten ze altijd hun handen wassen. Ook de leidsters die een kindje verschoond hebben of een kindje geholpen hebben bij het naar de wc gaan, moeten altijd hun handen wassen.

Herhaling, rituelen en voorspelbaarheid zijn erg belangrijk op dit zorggebied. Door van tevoren te vertellen wat er gaat gebeuren, kan een kind zich er mentaal en fysiek op voorbereiden. Zo vertellen leidsters bij het verschonen, naar de wc gaan en het slapen gaan precies wat er gaat gebeuren en wat ze gaan doen.

8.4 Ontwikkeling stimuleren buiten de peuteropvang

Het is belangrijk om woorden en betekenis te geven aan wat peuters zien, meemaken en voelen. We sluiten op de peuteropvang zoveel mogelijk aan op gebeurtenissen in het gezin en de omgeving van de peuter.

Soms worden er uitstapjes georganiseerd, niet alleen omdat peuters daar plezier in hebben en kunnen leren in de praktijk maar ook leren ze wat er op verschillende plaatsen van hen verwacht wordt. Bij uitstapjes kunnen we gebruik maken van eigen vervoer van leidster en van ouders. Er worden alleen peuters in auto's vervoerd wanneer zij in gekeurde autostoeltjes kunnen zitten en wanneer de eigenaar/bestuurder in het bezit is van een inzittenden verzekering. Ouders worden altijd vooraf ingelicht over het uitstapje en zij moeten hier ook toestemming voor geven.

Tijdens het wandelen mogen leidsters niet stoppen bij een winkel om iets voor zichzelf te kopen. Soms gaan we weleens met peuters naar de winkel. Dit heeft een pedagogisch doel en sluit aan bij een gerichte activiteit. Peuters gaan bijvoorbeeld koekjes bakken en gaan naar de winkel om de ingrediënten daarvoor te kopen. Of peuters gaan in de winter voedsel in de bomen hangen voor de vogels en gaan naar de dierenwinkel om vogelzaadjes te halen.